LKS OFICIALUS ORGANAS
Leidžiamas kas mėnesį, išskyrus liepą-rugpjūtį
Kaina $2.00. Redakcijos adresas:
341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207, Tel. 827-1352

GARSAS

Second-Class postage paid at Brooklyn, N. Y., Post Office

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE
Official Organ Published Monthly
Except July and August
341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207
Tel. 827-1351 Publication No. 214320

Nr. 5 RUGSĖJIS — SEPTEMBER, 1979 VOL. 62

ROMAS GIEDRA LIETUVIŲ KONGRESE

LIETUVIS NEPAVARGS KOVOJE UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Šiuo šūkiu vadovaudamosi Amerikos Lietuvių Taryba spalio 13-14 Cleveland, Ohio, Hollenden House patalpose ruošia IX Amerikos lietuvių kongresą.

Tokie kongresai Altos yra ruošiami vis skirtingose vietovėse kas penkeri metai. Kongresų tikslas-pademonstruoti Amerikos lietuvių vienybę, plačiu žvilgsniu apžvelgti Amerikos Lietuvių Tarybos veiklą bei planuoti darbus ateičiai.

Be oficialiosios kongreso atidarymo dalies, yra numatyta rimtų paskaitų ir svarstybų. Pirmininkas padarys pranešimą, apžvelgdamas Altos veiklą paskutiniųjų penkerių metų laikotarpy.

Vliko pirmininkas dr. Kazys Bobelis skaitys paskaitą tema: Helsinkis - Belgradas - Madridas.

Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis kalbės tema: Lietuvos laisvės klausimas išeinant iš nuotaikų Washington, D.C., ir iš tarptautinės situacijos.

Dr. V. Stankus skaitys paskaitą tema: Jaunesnioji karta Lietuvos laisvinimo darbe.

Po paskaitų vyks platesnio pobūdžio diskusijos, paklausimai bei nutarimai.

Kongreso dalyviai melsis katedroj. Mišias aukos vysk. Vincentas Brizgys, o pamokslą pasakys vysk. A. Deksnys. Giedos Čiurlionio ansamblis vadovaujamas muz. A. Mikulskio.

Pirmą kongreso vakarą vyks kongreso dalyvių ir visuomenės banketas.

Romas Giedra lietuvių kongrese

Ištrūkęs iš okupantų kalėjimų ir prieš kelis mėnesius pasiekęs JAV-bes, Romas Giedra dalyvaus Amerikos Lietuvių Kongrese Clevelande ir papasakos apie savo išgyvenimus bei apie dabartinę padėtį Lietuvoje.

Jis 1962 m., dar būdamas jaunas keliolikametis gimnazistas, su savo draugais bandė lėktuvu pabėgti į Švediją, tačiau neįstengė lėktuvo užvesti ir tada automobiliu bandė prasprukti į Lenkiją. Buvo sulaikyti prie sienos ir visi jie areštuoti.

Romas, kaip nepilnametis, gavo mažesnę bausmę, o trims kitiems skyrė po 12 metų kalėjimo. Kaip nepilnametis išleistas anksčiau, jis tęsė studijas ir Klaipėdoje baigė politechnikos mokyklą.

Atvykęs pas savo tėvus į Los Angeles, ten gavo elektrotechniko darbą. Yra uolaus patriotinio nusistatymo ir dalyvavo Lietuvos vyčių seime. Iš jo kongreso metu išgirsime įdomų pranešimą. Kongrese dalyvaus su savo žmona Lidija.

ALT Inf.

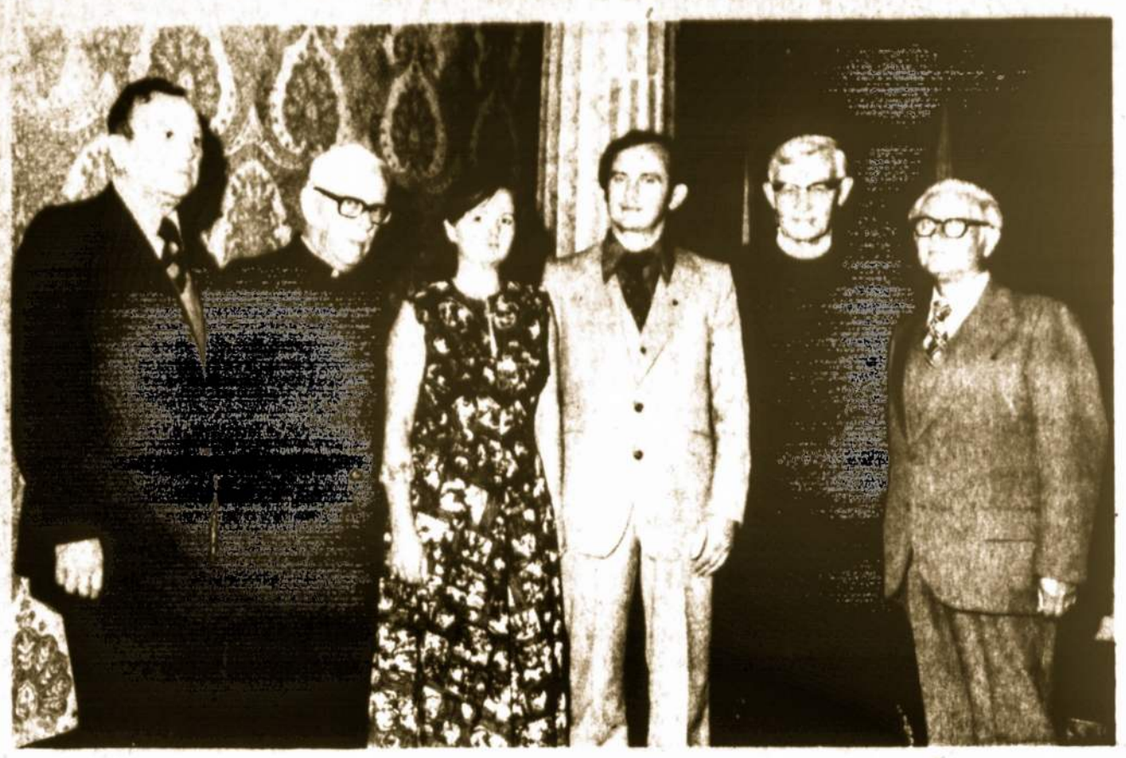

Lietuvių disidentas Romas Giedra su žmona Lidija Chicagoje su Altos darbuotojais. Iš kairės: dr. Leonas Kriaučeliūnas, kun. Adolfas Stašys, Lidija ir Romas Giedros, kun. dr. Juozas Prunskis, Teodoras Blinstrubas. R. Giedra kalbės Amerikos Lietuvių Kongrese, Clevelande, spalio 13-14 d. Nuotr. Gedimino Janulos

ĮSPŪDŽIAI IŠ PENNSYLVANIJOS ANGLIAKASIŲ RAJONO

65-osios Lietuvių Dienos proga

Lakewood parke, Pennsylvanijos senajam anglių kasyklų rajone, rugpiūčio 12 įvyko 65-toji Lietuvių diena. Jos pelnas buvo numatytas tam rajone norimam steigti Lietuvių kultūros centrui arba muziejui, kurį užsimoję įkurti Lietuvos vyčiai ir veiklesnieji tos apylinkės kunigai. Bet ar jų norai bus įvykdyti, sunku dabar pasakyti, nes dėl dvi dienas siautusio lietaus 65-toji Lietuvių diena jokiu būdu nesutraukė 10 ar 15,000 žmonių, kaip kad iki šiol būdavo, palankiam orui esant. Susirinko jų gal kokie 3 ar 4 tūkstančiai, kiek tilpo didžiulio parko pastogėse. Buvo atvykusios ir ekskursijos iš New Yorko, New Jersey, Baltimorės, atvažiavo televizijos filmuotojai bene iš Philadelphijos, o išvakarėse su pagrindiniu Lietuvių dienos kalbėtoju JAV LB valdybos pirmininku inž. A. Gečiu pasikalbėjimą padarė iš Wilkes-Barre atvykusi amerikietė laikraštininkė.

Pasikeitę vaizdai ir žmonės

Rašančiam Pennsylvanijos angliakasių rajoną teko lankyti 1972-73 m. kartu su kun. A. Keziu, SJ, E. Bradūnaite ir kitais, renkant medžiagą plačios apimties iliustraciniam veikalui "Pennsylvanijos angliakasių Lietuva", kurios tiražas dabar jau visai išparduotas. Tada šiose apylinkėse nebuvo Lietuvos vyčių kuopų, mažai kas domėjosi lietuvių tautodaile, tautiniais drabužiais, tautiniais šokiais, o Shenandoah apylinkėse paskutiniu metu lietuviškas dainas (šalia giesmių) puoselėjo tik vienintelis Tamaquos lietuvių Šv. Petro ir Povilo choras, vadovaujamas Reginos Student. Miesteliai apie Shenandoah atrodė kažkaip pajuodę, aprūkę, o prie Shenandoah viename kalne į aukštį veržėsi dūmai, kilę iš gaisrų buvusiose požeminėse kasyklose. Lietuviškąjį gyvenimą tada judino keli veiklesni apylinkių kunigai.

Dabar gi daug kas pasikeitę ir, sakyčiau, gerąja prasme. Jau važiuodami į 45-tąją Lietuvių dieną, turėjom gavę jos smulkią programą. Šventė turėjo prasidėti mišiomis, išvakarėse atlaikytomis Tamaquos lietuvių Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje bei bendromis vaišėmis po mišių parapijos salėje.

Nors lietus žliaugė be pertraukos, bet Tamaquos lietuvių parapijos apylinkę buvo sunku beatpažinti. Vietoj senos, per 60 m. tarnavusios bažnyčios ir klebonijos stovi naujutėliai pastatai: nauja šventovė ir klebonija. Klebono kun. Stasio Lukšio informacija, visos skolos buvo išmokėtos tą dieną, kai naujoji bažnyčia ir klebonija tapo atidarytis naudojimui.

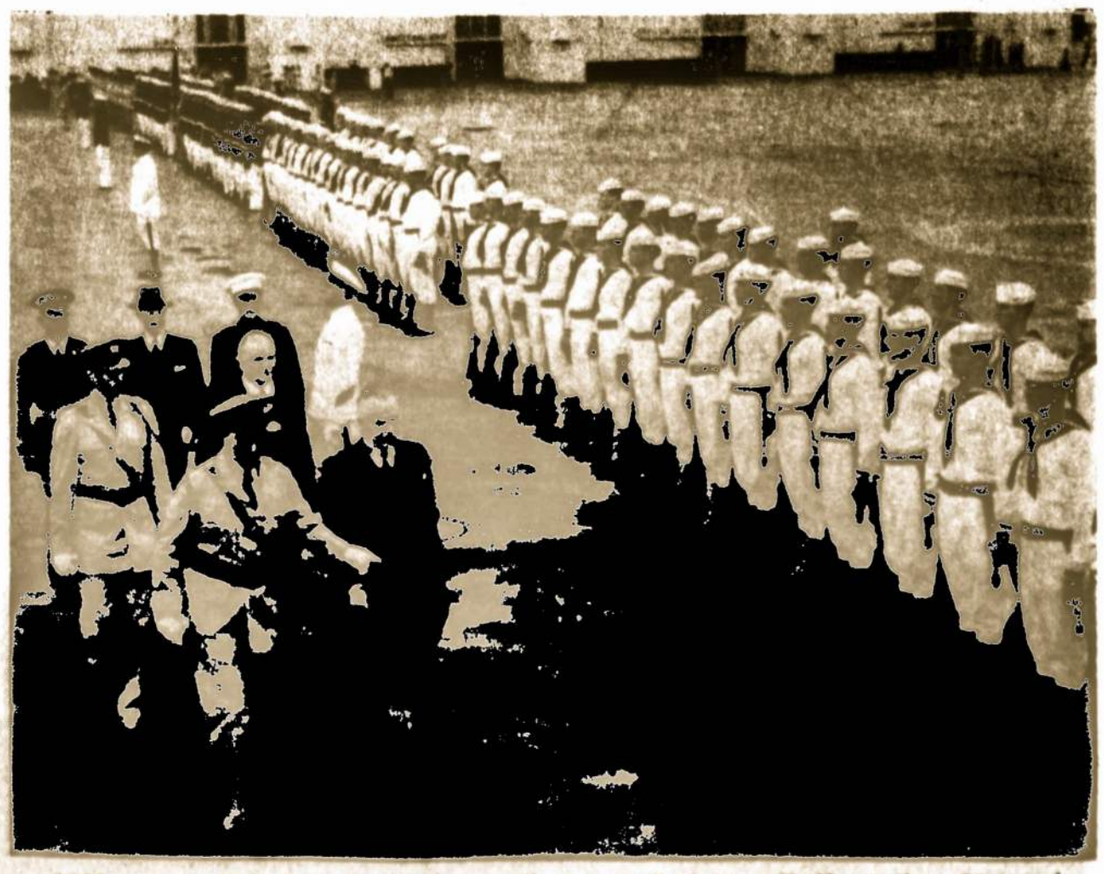

1939 rugsėjo 10 į lietuvių dieną pasaulinėje parodoje New Yorke atvyksta Lietuvos įgaliotas ministeris Povilas Žadeikis. Pro garbės parodą jį palydi kariininkai ir Lietuvos gen. konsulas Jonas Budrys.

Taigi, tame rajone, kur anglių kasyklos seniai jau uždarytos, kur nemažai dirbančiųjų nebeturi darbų, visgi lietuvių kilmės žmonės sugebėjo suaukoti šimtus tūkstančių dolerių, kad išaugtų nauja lietuvių bažnyčia su tikru lietuvišku meniniu braižu. Naujoji bažnyčia viduje išdekoruota dailininko V.K. Jonyno, to lietuvio dailininko, kurio kūrinius užsako ir Vatikanas, ir New Yorkas, ir Wash-

(nukelta į 3 psl.)

Amerikos ir Lietuvos sutartys tebegalioja

JAV Valstybės departamento leidiny "Treaties in Force — a List of Treaties and other International Agreements of the United States in Force on January 1, 1979, Publ. 8968 — pusl. 123-124 figūruoja Lietuva, kur išvardytos visos sutartys, kurias Lietuva pasirašė su JAV. Toj skilty yra toks prierašas: "JAV nepripažino Estijos, Latvijos ir Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą. Valstybės departamentas laiko, kad visos sutartys tarp JAV ir šitų kraštų tebėra galioje." Pusl. 119-120 figūruoja Latvija, o pusl. 56-57 — Estija. Tiek Estijos, tiek Latvijos skiltyse yra tas pats prierašas, kaip prie Lietuvos sutarčių galiojimo reikalu.

LIETUVIŲ DIENA PASAULINĖJE PARODOJE NEW YORKE PRIEŠ 40 METŲ

Rengimo komitetui vadovavo mūsų Susivienijimo dabartinis viceprezidentas Juozas Laučka

Rugsėjo 10 suėjo 40 metų, kaip pasaulinėje parodoje New Yorke įvyko lietuvių diena su didžiule dainų šventė. Tai buvo pats didžiausias Amerikos lietuvių susitelkimas, dalyvavo 60 chorų su 2,900 dainininkų. Buvo suvažiavę 25,000 lietuvių.

Lietuvių diena buvo iš anksto planuota, ir iš anksto jai pasiruošta. Nustatytas dainų repertuaras. Visi chorai rengėsi su dideliu entuziazmu. Viso chorų buvo užsirašę net 70, dainininkų būtų buvę per 3000. Bet susidėjo įvairios aplinkybės, ir į dainų šventę atvyko tik 59 chorai. Spauda tada parašė (ir Darbininkas taip pat), kad dalyvavo 60 chorų, ir dalyvių skaičių truputį padidino. J. Žilevičius savo knygoje "Lietuvis vargoninkas išeivijoje" rašo, kad buvo 2848 dainininkai.

Į šią lietuvių dieną atvyko ir iš Lietuvos nemaža. Tai buvo proga aplankyti savo gimines, draugus ir pamatyti pasaulinę parodą, kurioje buvo ir Lietuvos paviljonas. Atvykę dauguma pasiliko Amerikoje, nes Europoje rugsėjo 1 prasidėjo karas.

Šią didingą lietuvių dieną pasaulinėje parodoje New Yorke surengė jungtinis komitetas, kuriam pirmininkavo Juozas Laučka, dabartinis mūsų Susivienijimo viceprezidentas.

Žmonės suvažiavo autobusais, traukiniais, automobiliais, suvažiavo iš JAV ir iš Kanados. Prie choristų prisijungė šiaip žmonės, kurie norėjo dalyvauti lietuvių dienoje. Choristai patys susimokėjo kelionės išlaidas, įėjimą į parodą, merginos visos pasisiuvo tautinius drabužius.

Tą rugsėjo 10 visą parodos aikštę pripildė lietuviai. New York Times tada rašė, kad lietuvių diena buvo pati didžiausia iš etninių grupių surengtų dienų.

Atvyksta Lietuvos įgaliotas ministeris

Kadangi Lietuvos valstybė dalyvavo parodoje, tai jos įgaliotas ministeris P. Žadeikis buvo sutiktas oficialiai — su garbės sargybom, karininkais. Kaip buvo nustatyta, ministeris atvyko 10:45 v.r. Jį palydėjo Lietuvos gen. konsulas New Yorke Jonas Budrys, palydėjo ir parodos rengimo komiteto narys.

Dainų šventė

Dainų šventė prasidėjo 2 val. popiet Court of Peace aikštėje. Parodos rengėjai buvo pažadėję chorui paaukštinimus, bet savo pažado neištesėjo. Visas jungtinis choras stovėjo lygioje aikštėje. Tokiu atveju dirigento pultas buvo iškeltas aukščiau, kad visi jį matytų.

Dirigavo muzikas Juozas Žilevičius, kuris dabar gyvena Chicagoje.

(nukelta į 3 psl.)

"L.K.B. KRONIKAI" 7 METAI

Š.m. kovo 19 sueina 7 metai, kai "LKB Kronika" 1972 metais pasibeldė į negausių skaitytojų duris. Mažas tiražas, trūkumas informacijos ir skaitytojų baimė Kronikai buvo sunkiai įveikiamos kliūtys. Po kelių mėnesių Kronika patenka į čekistų rankas, ir šiai "pavojingai valstybinei nusikaltėlei" užvedama baudžiamoji byla Nr. 234. Po baudžiamosios ekspedicijos 1973 lapkričio mėn. čekistai triumfavo — Kronika likviduota! Tačiau ji nemirė. Bėgo metai, o su jais gausėjo informacijos, drąsėjo žmonių širdys, plėtėsi skaitytojų ratas, — Kronika peržengė Tėvynės sienas ir daugeliui atidarė akis.

Šiandien Kronika — Tautos sąžinė, kovojančios Bažnyčios balsas ir visą pasaulį apskriejantis pagalbos šauksmas.

Kronikos nebūtų be plumpų, nijolių, lapienių, be tauriausių lietuvių aukos. Todėl Kronika labiausiai yra dėkinga tiems, kurie dėl tiesos žodžio kenčia už spygliuotų vielų.

Kronika būtų silpnutis kūdikis, jei nebūtų šimtų lietuvių, rizikuojančių laisve, bet kruopščiai renkančių žinias, platinančių ir skaitančių tuos paprastus, bet skausmu bei heroizmu persunktus puslapius.

Kronika be galo dėkinga broliams ir sesėms Vakaruose, nes be jų kruopštaus triūso tiesos žodis atsimuštų į geležinę uždangą ir tik aidu sugrįžtų, nepasiekęs plataus pasaulio.

Daugelis klausia, kodėl Kronika gyva? Kodėl čekistai per septynerius metus jos nepasmaugė? Kronika gyva ir ji nemirs, nes Tauta gyva, nes gyvos maldai sudėtos rankos!

"LKB KRONIKOS" REDAKCIJA

GARSAS

Published Monthly except July and August
LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA
341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207 Tel. 827-1351
Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y., Post Office

P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18973

Subscription $2.00 per year Advertising Rates on Application
Raštus (straipsnius ir korespondencijas) redakcija talpo savo nuožiūra.
Nespausdintus raštus grąžina tik patiems autoriams prašant.
$2.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

ĮVYKIŲ IR SUKAKČIŲ APŽVALGA

Šimtmetis nuo pirmojo lietuvių laikraščio išleidimo

Prieš 100 metų Jungtinėse Amerikos valstybėse pasirodė pirmas lietuviškas laikraštis — Gazieta Lietuwiszka. Jį leido ir redagavo Mykolas Tvarauskas, gimęs 1844 metais Kupiškio valsčiuje, Vilkaviškio apskrity. Kurį laiką Tvarauskas Lietuvoje buvo mokytoju, tačiau kaip 1863 metų sukilimo dalyvis turėjo bėgti nuo caro žandarų. Tame sukilime jis buvo sužeistas.

Iš Lietuvos Tvarauskas paspruko į Mažąją Lietuvą, o iš ten atvyko į Ameriką. 1874 metais jis apsigyveno Shamokino miestely, Pennsylvanijos anglies kasyklų apylinkėje, kur jau gyveno keliolika lietuvių šeimų. Ten jis mėgino verstis iš mažos spaustuvės.

Gavęs kiek talkos, 1879 rugpiūčio 16 Mykolas Tvarauskas išleido Gazietą Lietuwiszką. Jam daug padėjo pranciškonas broliukas Augustinas Zaicas, Shamokine veikusi Šv. Kazimiero draugija ir kiti.

Nesusilaukęs didesnio skaitytojų skaičiaus, laikraštis netrukus užsidarė. Iš viso Gazietos Lietuwiszkos išėjo tik šešiolika numerių.

Apie šio laikraščio turinį sužinom iš Mažojoje Lietuvoje leisto Aušros laikraščio. Aušra paskelbė keletą ištraukų iš to pirmojo Amerikos lietuvių laikraščio. Pavyzdžiui, brolis Augustinas viename straipsnyje ragina lietuvius sekti kitų tautų emigrantų pavyzdžiu — stoti į taupymo draugijas ir užsitikrinti sau finansines atsargas ligos ar kitokios nelaimės atveju. Brolis Zaicas kvietė lietuvius dėtis į parapijų draugijas, laikytis išvien ir tuo būdu parodyti, kad, nors ir išvyti iš savo tėvynės, "tebesam gyvi".

Helsinkio susitarimų metinės

Helsinkio Baigiamojo akto pasirašymo ketvirtosios metinės rugpiūčio 1 prisimintos įvairiuose sluoksniuose. Tą dieną keli Helsinkio susitarimų stebėjimo maskvinės grupės nariai, esą dabar Amerikoje, su Liudmila Aleksejeva priešaky buvo susirinkę New Yorke ir bandė susisiekti telefonu su Andriejaus Sacharovo grupe Maskvoje. Aleksejevai pasisekė telefonu pasiekti Sacharovo žmoną Jeleną Bonner, bet jų pokalbis truko tik 50 sekundžių, kol buvo atitinkamų pareigūnų nutrauktas . . .

Helsinkio Baigiamojo akto metinės buvo prisimintos ir JAV kongrese, dar jų išvakarėse, prieš kongresui išsiskirstant atostogų. Pav., kongresmanas Jack Kemp iš New Yorko savo kalboje apie Pavergtųjų tautų savaitės minėjimo prasmę atkreipė dėmesį į Helsinkio susitarimų laužymus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Sovietų Sąjungoje, Bulgarijoje ir kitur. Kemp pasiūlė rezoliuciją, kurioje jis nurodo, kad Balys Gajauskas, Algirdas Žiprė, Petras Plumpa, Vladas Lapienis, Sergejus Kovaliovas ir Viktoras Petkus buvo įkalinti už tokius veiksmus, kuriuos kaip tik leidžia Helsinkio susitarimai.

Senatorius Clairborne Pell, demokratas iš Rhode Island, rugpiūčio 5 Washington Post rašė, kad Helsinkio susitarimų ketvirtosios metinės Rytų Vokietijoje ir Čekoslovakijoje pažymėtos pradėjus naujus priespaudos būdus. Senatorius Pell nurodo, kad Rytų Vokietijoje neseniai įsigaliojo naujas baudžiamasis kodeksas, paruoštas pagal sovietinį modelį.

Nacių ir Sovietų slapti susitarimai prisiminti . . .

Prieš 40 metų rugpiūčio 23 dieną Maskvoje pasirašyta Nacių Vokietijos ir Sovietų Sąjungos nepuolimo sutartis iš pagrindų pakeitė Europos ir viso pasaulio valstybių padėtį. Tą dieną Maskvoje pasirašyti Nacių Vokietijos užsienio reikalų ministerio Ribbentropo ir Sovietų Sąjungos komisarų tarybos pirmininko Molotovo susitarimai yra tokio pobūdžio veiksmai, apie kuriuos šiandien visiškai tyli sovietinė spauda. Paprastai, oficiali sovietinė spauda mėgsta ko plačiausiai paminėti įvairiausias sukaktis, bet šios 40 metų sukakties ji baisiai vengia. Tačiau sukaktis neužmiršta Jungtinių Valstybių kongrese.

Atstovų Rūmų posėdyje liepos 18, minint Pavergtųjų Tautų savaitę, kongresmanas Edwardas Derwinski iš Illinojaus savo kalboje pažymėjo, kad Baltijos valstybės — Lietuva, Latvija ir Estija, neteko savo nepriklausomybės kaip tik dėl Nacių Vokietijos ir Sovietų Sąjungos vyriausybių susitarimų, pasirašytų 1939 rugpiūčio 23. Kongresmanas Derwinski paciavo minėtąjį Maskvos ir Berlyno susitarimą ir prie jo prijungtą slaptą protokolą. Apie šį susitarimą yra rašoma neseniai Lietuvoje savilaidos būdu pasirodžiusio Gintaro Tautvyčio studijoje "Tatybų Sąjungos komunistų partijos programa ir gyvenimass. Šios vakarus pasiekusios studijos pirmoje dalyje Gintaras Tautvytis apie 1939 rugpiūčio 23-čios susitarimus taip rašo:

"1939 metų rugpiūčio mėnesį Maskvoje dvi savaites Lenkijos, Anglijos ir Prancūzijos atstovai tarėsi su TS vadovais (Stalinu, Molotovu ir kitais) surašyti prieš Hitlerį (Vokietiją) pagalbos sutartį. Derybos nutrūko dėl to, kad Vakarų valstybės nesutiko Tarybų Sąjungai išduoti Pabaltijo (Estijos, Latvijos ir Lietuvos) valstybių, o taip pat Besarabijos ir Lenkijos žemių. Jiems apleidus Maskvą, tuojau atvyko Vokietijos užsienio reikalų ministras Ribbentropas ir per trejetą dienų susitarė: surašė dvi sutartis. Vieną, nepuolimo, o kitą slaptą, pagal kurią Estiją, Latviją, Besarabiją ir Lenkijos dalį iki Vislos upės pavedė Tarybų Sąjungai. (Tarp kitko nepuolimo sutartį T.S. Aukščiausioj Taryboj tvirtinant yra įdomios Molotovo ir kitų liaupsinančios Hitlerį kalbos). Be to, Hitleris paleido iš kalėjimų kalinamus komunistus, teistus už Reichstago padegimą ir už kitus nusikaltimus. Gi tarptautinių žodžių žodyne (Vilnius, 1969) komunistai "mokslininkai" rašo: ". . . nuolaidžiaujant valdantiems Anglijos, Prancūzijos ir JAV sluoksniams, fašistinė Vokietija sukėlė antrąjį pasaulinį karą (psl. 235". Po kiek laiko Hitleris atidavė Tarybų Sąjungai ir Lietuvą iki Nemuno upės — jau karui vykstant su Lenkija, o Suvalkiją vėliau Hitleris pardavė tai pačiai Tarybų Sąjungai už 7,5 milijono aukso dolerių". Taip rašo Gintaras Tautvytis neseniai Lietuvoje savilaidos būdu pasirodžiusioje studijoje. Pastebėtina, kad Ribbentropo ir Molotovo susitarimais Lietuva atiteko Tarybų Sąjungos įtakos sferon 1939 rugsėjo 28 dieną, kai karas su Lenkija jau buvo pabaigtas, kai Lenkija jau buvo abiejų Maskvos pakto dalyvių parblokšta ir pasidalinta.

Užsitikrinusi visiškai laisvas rankas Baltijos valstybėse, Sovietų Sąjunga 1939 spalio mėnesį pradėjo vykdyti Ribbentropo-Molotovo susitarimus Pabaltijo atžvilgiu. Visoms trims valstybėms buvo primestos savitarpės pagalbos sutartys, pagal kurias įvesdinti raudonosios armijos daliniai. Po to sekė kiti apgaulės veiksmai, pasibaigę 1940 birželio mėnesį visišku Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupavimu.

Paruošė j.b.l.

MIRĖ PULK. KAZYS ŠKIRPA, PIRMASIS KŪRĖJAS-SAVANORIS

Kazys Škirpa, pirmasis Lietuvos nepriklausomybės kovų kūrėjas-savanoris, vėliau generalinio štabo pulkininkas, politikas, diplomatas, Laikinosios Lietuvos vyriausybės ministeris pirmininkas, rugpiūčio 18, šeštadienį, 3 val. popiet mirė Washington, D.C., ligoninėj.

Kazys Škirpa buvo gimęs 1895 vasario 18 Namajūnų kaime, Biržų apskrity. 1915 baigė realinę gimnaziją Mintaujoj ir įstojo į Komercijos institutą Petrapily. 1916 pradžioj paimtas rusų kariuomenėn. Baigęs karo mokyklą Peterhofe, pakeltas karininku. 1917 rudenį grįžo į Petrapilį ir aktyviai prisidėjo organizuoti lietuvių tautinius dalinius Rusijoj.

1918 vasario mėn. Škirpa, kaip Lietuvių Tautos Tarybos (veikusios Rusijoj) delegacijos narys slapta pasiųstas į vokiečių dar okupuotą Vilnių painformuoti Lietuvos tarybos apie lietuvių karių sąjūdį Rusijoj. 1918 gegužės mėn. pradėjus registruoti inteligentus valstybiniam darbui pagal įvairias specialybes, K. Škirpa užsirašė pirmuoju į Lietuvos kariuomenę.

Kariuomenės formavimo pradžioj K. Škirpa ėjo įvairias vadovaujančias pareigas, dalyvavo ir vadovavo nepriklausomybės kovose prieš bolševikus, bermontininkus ir lenkus.

Nuo 1920 rugsėjo 1 K. Škirpa buvo Steigiamojo seimo nariu valstiečių liaudininkų frakcijoj. 1921 pasiųstas Šveicarijon į karinį fakultetą prie Aukštesniojo technikos instituto Zueriche. Vėliau lankė Aukštuosius karininkų kursus Kaune, Belgijos karo akademiją Briusely.

1926 birželio 21 paskirtas Vyriausio štabo viršininku. 1927 birželio mėn. išsiųstas konsuliarinio skyriaus vedėjo pareigom į Lietuvos pasiuntinybę Berlyne, o nuo 1928 vasario mėn. paskirtas Lietuvos karo atstovu Vokietijai. Šias pareigas ėjo daugiau kaip aštuonerius metus.

1937 liepos mėn. Kazys Škirpa paskirtas nuolatiniu Lietuvos atstovu prie Tautų Sąjungos Ženevoj pasiuntinio ir įgalioto ministerio titulu.

1938 kovo mėn. paskirtas pirmuoju Lietuvos pasiuntiniu ir įgaliotu ministeriu Lenkijai, iš kur tų pačių metų gale perkeltas į Berlyną Lietuvos pasiuntiniu ir įgaliotu ministeriu Vokietijai.

1941 birželio 23 įvykus Lietuvoj sukilimui prieš sovietinę okupaciją, K. Škirpa sukilėlių Lietuvoj paskelbtas Laikinosios Lietuvos vyriausybės ministeriu pirmininku. Vokiečiai neleido jam šių pareigų eiti ir izoliavo naminiu areštu Berlyne. Vėliau buvo išgabentas į pietinę Vokietiją, dar vėliau buvo išsiųstas į politinių internuotųjų stovyklą Bad Godesberge prie Reino, iš kur 1945 perkeltas į Schloss Eisenberg Sudetuose.

Karui pasibaigus, K. Škirpa su kitais internuotais buvo perimtas amerikiečių ir evakuotas į Paryžių. Nuo 1946 vasario mėn.

A.a. pulk. Kazys Škirpa

Airių nacionaliniame universitete Dubline dėstė rusų kalbą.

1949 lapkričio mėn. emigravo į JAV ir dirbo Kongreso bibliotekoj Washingtone.

Už pasižymėjimą Lietuvos laisvės kovose Kazys Škirpa apdovanotas Vyčio kryžium su kardais. Pagerbtas ir kitokiais ordinais bei medaliais Lietuvos ir kitų valstybių.

Bendradarbiavo spaudoje. 1973 išleido stambų veikalą "Sukilimas Lietuvos suverenumui atstatyti".

- o -

Atsisveikinimas su velioniu įvyko rugpiūčio 21 Robert Wilhelm šermeninėj. Tėv. dr. T. Žiūraičiui, OP, sukalbėjus maldas, velionio asmens bei jo veiklos įvertinimo žodžius tarė Lietuvos atstovas Washingtone dr. Stasys Bačkis — Lietuvos diplomatinės tarnybos vardu, dr. Adolfas Damušis — Laikinosios vyriausybės vardu, Vliko vicepirmininkas dr. Kostas Jurgėla — Vliko vardu, Juozas Audėnas iš New Yorko — Valstiečių Liaudininkų vardu, Algimantas Gureckas — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu, Aleksandras Radžius — JAV LB vardu, jūrų kapitonas Povilas Labanauskas — atsargos karininkų vardu, dr. Saulius Naujokaitis — Washingtono LB apylinkės vardu, Washingtono ateitininkų sendraugių pirm. Jonas Vaitkus — Ateitininkų Federacijos vardu. Šis paskutinysis, Škirpos šeimos prašomas, vadovavo visam atsisveikinimui.

- o -

Rugpiūčio 22 domininkonų vienuolių bažnyčioj Tėv. dr. T. Žiūraitis aukojo mišias, po kurių velionis buvo palaidotas Cedar Hill kapinėse.

- o -

Čia spausdiname dr. S. A. Bačkio, Lietuvos atstovo Washingtone, atsisveikinimo žodį, pasakytą prie nepaprasto pasiuntinio ir įgalioto ministerio, generalinio štabo pulkininko Kazio Škirpos karsto rugpiūčio 21 Washingtone.

- o -

Susibūrėme atiduoti pagarbą ir atsisveikinti su gen. štabo pulk. Kaziu Škirpa, pirmuoju Lietuvos kariuomenės kūrėjusavanoriu, apdovanotu Vyčio kryžiumi su kardais, paskutiniu Lietuvos Nepaprastu Pasiuntiniu ir Įgaliotu Ministru Berlyne.

Mūsų mintyse ir širdyse velionio asmenyje matome lietuvį, kuris visą savo gyvenimą reiškėsi aukščiausiu patriotizmu ir besąlyginiu pasiaukojimu ginti Lietuvos interesus bei jos valstybinę nepriklausomybę. Jis buvo taip pareigingas, kad savo knygoje "Sukilimas Lietuvos suverenumui atstatyti" jis taip rašė:

"Kaip buvo praeity, taip yra dabarty ir taip ir bus ateity, jog tie, kuriuos aplinkybės pašaukia veiksmingai atstovauti savo tautos idealams bei imtis atsakomybės kovai vairuoti, šią lemtingą pareigą atlikę, dar turi ir papildomą įpareigojimą, būtent pateikti tautai raportą apie atliktą darbą".

Išleidęs išvardytą veikalą, velionis siekė, kad pagal jį būtų išleista knyga ir svetima kalba. Savo 1979.7.17 d. laiške jis man pranešė, kokioje padėtyje yra tokios knygos išleidimo reikalas. Mirtis pakirto jo darbo eigą. Tas jo rūpestis papildomai parodo, kaip ir kiek velionis buvo ryžtingas laisvės kovų pynėje, įsitikinęs, kad Lietuvai laisvės niekas nepadovanos, bet reikia mums patiems sutartinai dirbti, rūpintis, kovoti ir tik tada kiti mums padės.

Velionis, iškėlęs 1919 m. sausio 1 d. Lietuvos vėliavą Gedimino pilies bokšte, virš 60 metų rūpinosi, veikė, kad ji amžiams plevėsuotų tame bokšte. Pagarba jam už tai, o mums — tebūnie tai gražus jo testamentas. Velionio gyvenimas, žygiai — žinomi. Jų nepamirš Lietuvių tauta, nes jos istorijoje tai įrašyta.

Su giliu, nuoširdžiu liūdesiu Lietuvos Diplomatinės ir Konsularinės Tarnybos, jos šefo ir pareigūnų vardu, atsisveikinu su velioniu. Tos Tarnybos vardu poniai Bronei Škirpienei, inž. K.K. Škirpai su šeima reiškiu nuoširdžiausią užuojautą.

Tebūnie lengva velioniui svetingoji šio krašto žemelė, o Aukščiausiojo gailestingumas tesutinka jį amžinybėje.

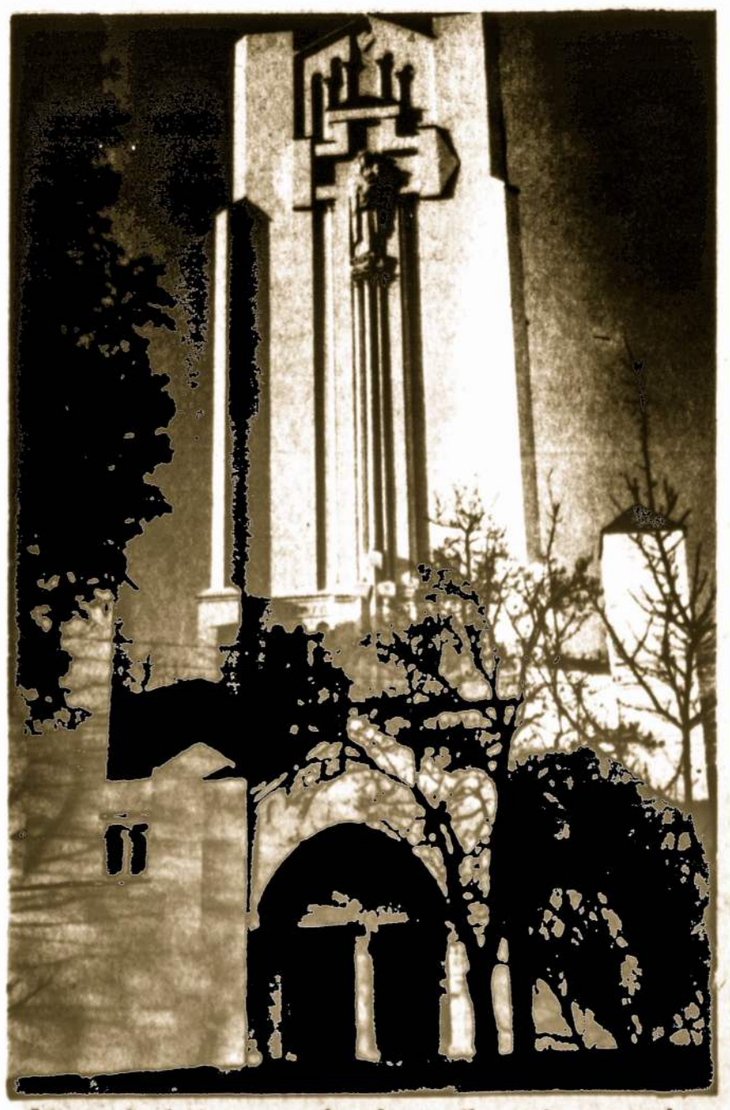

Šiluvos koplyčia, nuotrauka daryta šių metų pavasarį. Kaip žinome, rugsėjo 8 Šiluvoje vyksta garsieji atlaidai, kurie sutraukia daugybę žmonių. Nežiūrint didelės propagandos ir visokių varžymų, ir dabar žmonės gausiai renkasi į Šiluvos Marijos šventovę. Šią koplyčią suprojektavo architektas ir skulptorius Vivulskis.

"PONTO-BALTICA" — NAUJAS MOKSLINIS ŽURNALAS

Šiemet Italijoj pasirodė pirmasis žurnalo **Ponto-Baltica** numeris, kurio tarptautinės redakcijos narių sąraše randame ir Marijos Gimbutienės pavardę. Žurnalas pašvęstas vadinamojo ponto-baltinio sąsiaurio tarp Baltijos ir Juodosios jūros kalbom ir kultūrom. Toji teritorija apima Graikiją, Albaniją, Bulgariją, Jugoslaviją, Rumuniją, Vengriją, Austriją, Čekoslovakiją, Lenkiją, Lietuvą, Latviją, Estiją ir Suomiją. Žurnalo redaktoriai rašo, kad jų tikslas yra išsamiau supažindinti europiečius su "ponto-baltinių" tautų kultūromis. Žurnalą finansuoja "Dragan Europinis Fondas", žinomas savo pastangomis supažindinti pasaulį su mažiau žinomų Europos tautų kultūromis ir jų įnašu į bendrąjį Europos kultūros lobyną. (Elta)

DEŠIMT METŲ NUO ŽYGIO Į MĖNULĮ

Liepos 20 suejo 10 metų, kaip amerikiečiai išsikėlė mėnulyje. Tai buvo negirdėtas ir iki tol neįsivaizduojamas tolimųjų erdvių žygis, sujudinęs visą pasaulį. Jis buvo taip techniškai suorganizuotas, kad televizija perdavė pirmojo žmogaus išlipimą ant mėnulio.

Sukaktį prisiminė visa amerikiečių spauda. Specialios iškilmės buvo liepos 21, šeštadienį, Houstone ir Washingtone.

ĮSPŪDŽIAI IŠ PENNSYLVANIJOS ANGLIAKASIŲ RAJONO

(atkelta iš 1 psl.)

ingtonas. Šalia Maizevillės, netoli Shenandoah, Tamaquos lietuvių Šv. Petro ir Povilo bažnyčia yra antroji tame rajone, papuošta turtingu žinomo lietuvio dailininko menu.

Mus į Tamaquos lietuvių bažnyčią mišioms įvedė tautiniais drabužiais pasipuošusių Lietuvos vyčių procesija. Jų buvo kokie 60. Tuojau ir tariau sau: kaip pasikeitusi Pennsylvanijos angliakasių Lietuva! Prieš 6-7 metus čia Lietuvos vyčių nei kvapo nebuvo, o dabar Schuylkill apskrities Lietuvos vyčių 144 kuopa jau turi apie 150 veiklių narių. Lietuvos vyčių kuopos taip pat įsisteigusios Scrantone, Harrisburge ir gal dar kitur.

Mišios buvo aukojamos anglų kalba su giliu lietuvišku atspalviu. Viena, jos buvo aukojamos už Lietuvą ir lietuvius, ir todėl jų prasmę geriau suprato tie, kuriems lietuvių kalba sunkiau įkandama. Antra, kai aukojimo maldose buvo meldžiamasi už vyskupus J. Steponavičių ir V. Sladkevičių, už N. Sadūnaitę, už visus persekiojamus Lietuvos tikinčiuosius, už "Kronikos" leidėjus ir t.t., visi, girdėdami anglų kalbą, giliai suprato maldų prasmę ir vieningai bei garsiai atsakinėjo. Trečia, lietuvišką atspalvį mišioms suteikė lietuviškų giesmių giedojimas, patriotiškoji kun. klebono St. Lukšio lietuviškai pasakyto pamokslo dalis ir, mišioms baigiantis, visų sugiedotas Lietuvos himnas.

Dar viena įspūdinga mišių dalis — tai aukojimo procesija, suorganizuota Lietuvos vyčių. Aukojimo procesijoje tautiniais drabužiais pasipuošusios vytės bei vyčiai prie altoriaus nešė ir ant jo dėjo rūtas, lietuvišką tautiniais drabužiais papuoštą lėlę, margučius ir kitas relikvijas. Maldas už Lietuvą, jos vyskupus ir kitus prie altoriaus skaitė vietos Lietuvos vyčių veikėja Ona Klizas-Wargo. Visos tos akimirkos bažnyčioje ir vietiniams, ir iš kitur atvažiavusiems, paliko gilų įspūdį.

Po mišių visi ėjo į parapijos salę, kuria paversta buvusioji bažnyčia. Susirinko čia kokie 3-400 žmonių. Bare putojo alus, buvo įvairių valgių ir viskas už dyką. Vaišes paruošė parapijos organizacijos. Šalia pasauliečių sukiojosi šios parapijos klebonas kun. St. Lukšys, Shenandoah lietuvių Šv. Jurgio parapijos klebonas prel. J. Neverauskas, Frackvillės lietuvių parapijos klebonas kun. Alg. Bartkus, — tai tie kunigai, kurie judina šių apylinkių lietuvišką veiklą, kurie inspiravo ir Lietuvos vyčius atkurti savo veiklą pirmųjų lietuvių emigrantų kadaise taip tirštai apgyvendintose vietovėse. O tų svetelių ir į mišias ir į vaišes susirinko iš įvairių vietovių: Shenandoah, Mahanoy City, St. Clair, Minnersvillės, Maizevillės, Gilbertono, Girardvillės, New Philadelphijos ir kitų vietovių, kur tik gyvuoja lietuvių įkurtos parapijos.

Buvo čia ir trumpa oficialioji dalis, kurios metu įdomiais iš anglių pagamintais suvenyrais-dovanomis buvo apdovanoti rytdienos Lietuvių dienos pagrindinis kalbėtojas JAV LB krašto valdybos pirmininkas inž. Algimantas Gečys ir jo žmona Teresė. Kartu su šiuo apdovanojimu buvo išreikšta pagarba ir Lietuvių Bendruomenei, kuriai organiškai priklausom visi, turį savo gyslose lietuviško kraujo.

O vėliau toje jaukioje salėje įsižiebė lietuviškos dainos ir jos be perstogės skambėjo gal porą valandų. Iš Bostono atvykęs jaunasis Gintaras Karosas grojo akordeonu, o apie jį sustoję būriai angliakasių vaikaičių bei provaikaičių traukė vis naujas lietuviškas dainas. O didžiausias dainų vadovas, šalia G. Karoso, buvo Shenandoah gimęs ir užaugęs Eugenijos Kalėda. Savo metu iš jo lūpų ne vieną retą lietuvišką dainą yra užrašiusi folkloristė E. Bradūnaitė ir dabar tas turtas yra saugojamas tam tikrų amerikiečių įstaigų mokslo darbams.

Buvojant smagioje kompanijoje (nors nuotaiką kiek gadino nenustojantis lietus), man prisiminė vienas įvykis 1972 m. kaip tik toje vietoje, kur stovim ir linksminamės. 1972 m. mums renkant medžiagą Pennsylvanijos knygai, kun. S.T. Lukšys paprašė kun. A. Kezį, SJ, atlaikyti sumą. Klebonas paminėjo, kad lietuviškai mažai kas čia besupranta, todėl geriau būtų mišias aukoti ir pamokslą pasakyti angliškai. Kun. A. Kezys taip ir padarė. Bet pamokslo metu pasakė kelis sakinius ir lietuviškai. Po to tuojau paprašė maldininkų pakelti rankas, kas jo lietuviškus žodžius suprato? Pakilo gal koks dešimt rankų.

Beje, šiandien, septyneriems metams praslinkus nuo ano įvykio, toje pačioje vietoje, kur seniau buvo bažnyčia, lietuviškas dainas traukė ir lietuviškai kalbėjo jau ne dešimtys, bet šimtai. Atrodo, kad Lietuvos vyčiai Pennsylvanijos angliakasių Lietuvą smarkiai pabudino iš miego. Lietuviškoji dvasia ten bunda, ypač mėgiamos Lietuvos trispalvės spalvos, domimasi lietuvių kalba, istorija ir ypač tautodaile.

Apie tai kitame reportaže iš Pennsylvanijos Lietuvių dienos.

Vl. R.

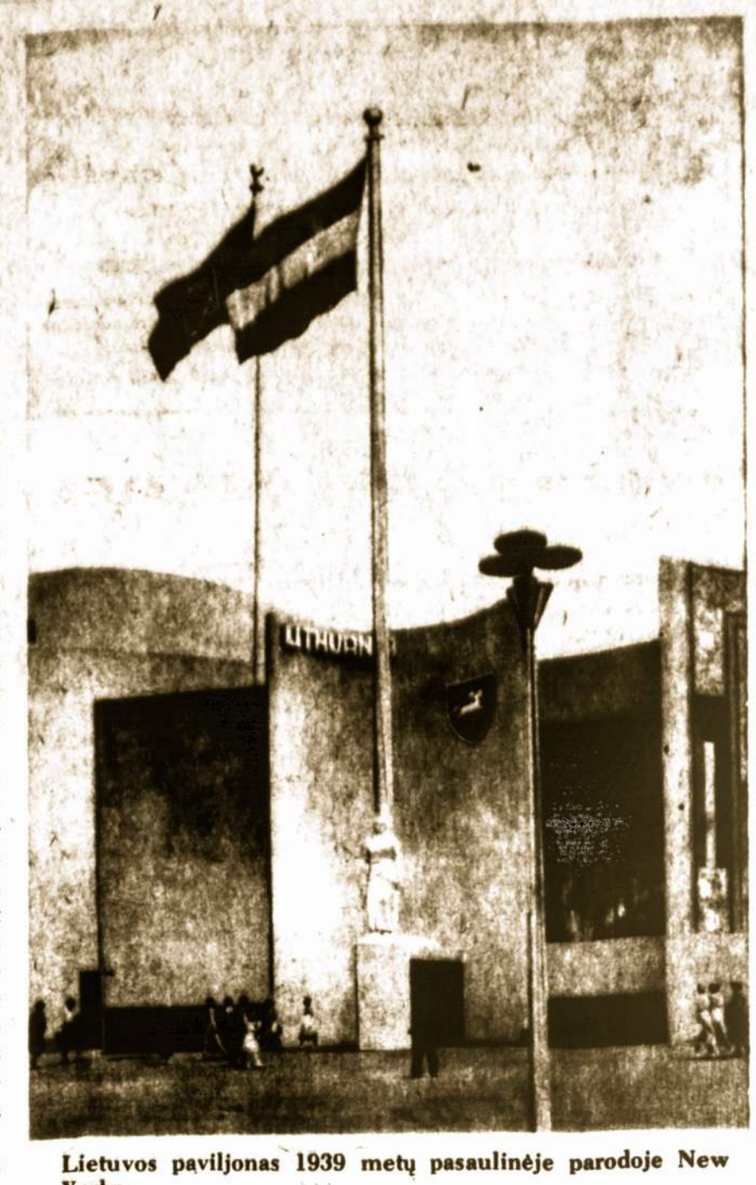

Lietuvos paviljonas 1939 metų pasaulinėje parodoje New Yorke

Tautinių šokių šokėjai, šokę pasaulinėje parodoje 1939 metais New Yorke. Dešinėje sėdi šokių mokytoja Baronaitė.

Sovietai kalina šimtus žmogaus teisių gynėjų

Nuo 1975, t.y. nuo to laiko, kai Sovietų Sąjunga pasirašė Helsinkio konferencijos baigiamąjį aktą, tuo iškilmingai įsipareigodama gerbti žmogaus teises, ji įkalino arba ištrėmė tris šimtus dvidešimt žmogaus teisių gynėjų. Tai nurodo politinių kalinių likimu besirūpinanti tarptautinė Amnesty organizacija ką tik išleistame raporte apie žmogaus teisių padėtį Sovietų Sąjungoj.

Tarp kalinamų ar ištremtų žmogaus teisių gynėjų yra 11 asmenų, priklausančių prie Helsinkio nutarimų vykdymui remti visuomeninių grupių. Pastarųjų tarpe Amnesty organizacija sumini ir Lietuvos Helsinkio grupės narį Viktorą Petkų, kuriam prieš vienerius metus buvo paskirta ypatingai sunki bausmė: dešimt metų kalėti priverčiamųjų darbų lagery ir penkerius metus būti ištrėmime. Amnesty organizacijos raporte pažymima, jog Viktoras Petkus yra lietuvių tautos ir Lietuvos tikinčiųjų teisių gynėjas. Turimomis žiniomis jis dabar yra kalinamas Čistopolio kalėjime.

Beveik tuo pačiu metu, kaip Viktoras Petkus, praėjusiais metais buvo nuteisti ir kiti du Helsinkio grupių nariai: ukrainietis advokatas Levko Lukyanenko ir Oleg Tikhy. Abu buvo taip pat nubausti dešimt metų kalėti. Jie atlieka bausmę Mordovijos koncentracijos stovykloj.

Amnesty organizacija nurodo, kad, be minėtų 320 nuteistų žmogaus teisių gynėjų, Sovietų Sąjungoj yra daug kitų suimtųjų, kurie dar laukia teismo proceso.

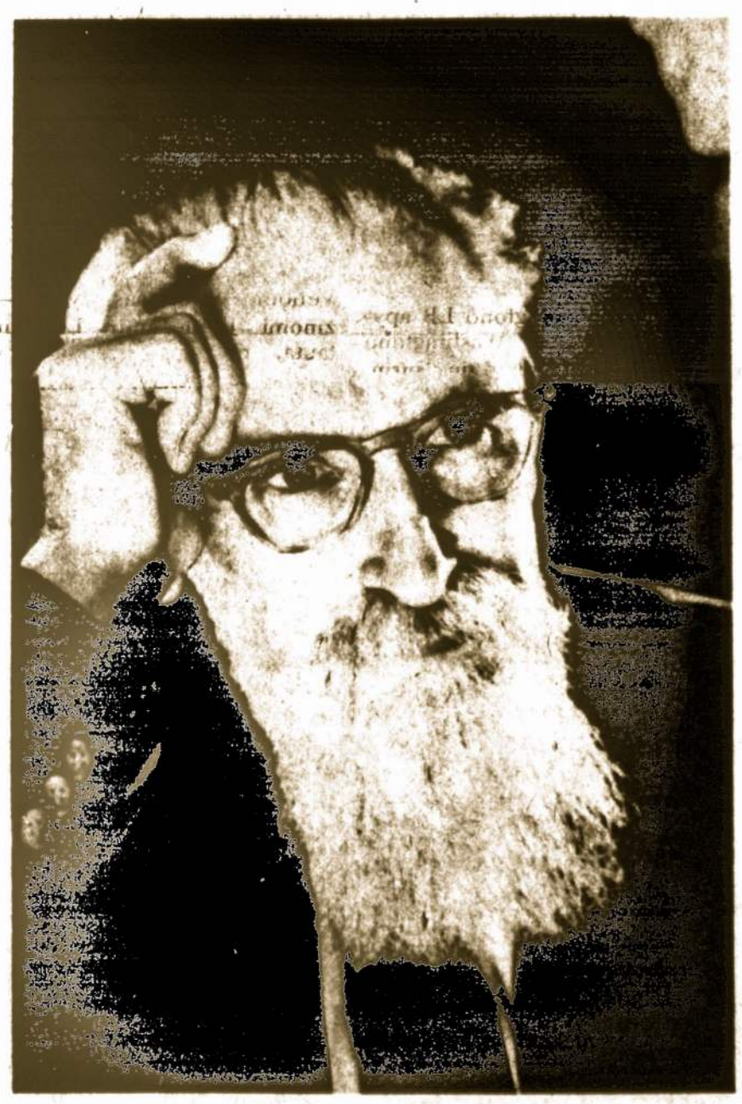

Dail. Adomas Varnas. Nuotr. V. Maželio

MIRĖ ŠIMTAMETIS DAIL. ADOMAS VARNAS

Liepos 19, ketvirtadienį, truputį prieš 9 v.r., staiga mirė šimtametis dail. Adomas Varnas, praeitą rudenį iškilmingai atšventęs 100 metų sukaktį. Tai buvo pats seniausias lietuvių dailininkas pasaulyje, gal ir iš viso pats seniausias dailininkas.

Adomas Varnas, žymus mūsų dailininkas grafikas, tapytojas, lietuviškų kryžių tyrinėtojas, mokytojas ir švietėjas, sutapo su lietuviškosios dailės istorija, nes jis buvo vienas iš pirmųjų dailininkų, kurie buvo baigę aukštuosius mokslus ir kurie reiškėsi savo profesijoje, dirbo Lietuvai.

Buvo gimęs 1979 sausio 1 Joniškyje, Šiaulių apskrityje. Mokėsi Joniškyje, Mintaujoje, Žemaičių kunigų seminarijoje Kaune, bet, jos nebaigęs, pasitraukė ir išvyko studijuoti meno. Nuo 1900 studijavo Petrapilyje. Pagautas už lietuvišką veiklą, pabėgo iš kalėjimo ir nuo 1903 metų studijavo Krokuvos dailės akademijoje. (Krokuvą tada valdė Austrija). 1905 išvyko į Šveicariją, kur studijavo Ženevoje. Ten jis ir baigė dailės studijas. Kaip dailininkas dirbo Sicilijoje, Paryžiuje. Į Vilnių grįžo 1909 su prancūzišku pasu, bet pasilikti negalėjo. Išvyko į Galiciją ir Zakopanę. Ten tarnavo meteorologijos stotyje ir tapė peizažus. Į Lietuvą grįžo tik 1913 metais ir įsijungė į visuomeninį, politinį gyvenimą.

Lietuvių dailininkų parodose pradėjo dalyvauti nuo 1908 metų, mokytojavo nuo 1917 metų. Ilgiausiai dėstė meno mokykloje. Iš Lietuvos pasitraukė 1944, į Ameriką atvyko 1949. Visą laiką gyveno Chicagoje, kur turėjo savo namus ir studiją.

Dailininko Varno palikimas yra labai didelis — tapybos darbai, grafika, portretai, šaržai. Chicagoje sukūrė didelį paveikslą Karaliaus Mindaugo vainikavimas. Domėjosi lietuviškais kryžiais, dar prieš I-jį pasaulinį karą buvo išfotografavęs per 2000 kryžių.

BOLŠOJ BALETO SOLISTAS PASIRINKO LAISVĘ

New Yorko State Theater patalpose rugpiūčio 1-26 gastroliavo Maskvos Bolšoj baletas. Iš viso buvo atvykę iš Maskvos apie 200 asmenų. Gastrolių paskutinės savaitės vidury — rugpiūčio 22, trečiadienį — vienas iš pagrindinių vyrų solistų šokėjų Alexander Godunov, lydimas kito vyriškio, apsilankė New Yorko JAV imigracijos įstaigoj ir paprašė politinio azyliaus prieglobsčio. Tai jam buvo suteikta ir oficialiai pranešta Bolšoj baleto vadovybei ir JAV visuomenei bei spaudai ketvirtadienį po pietų.

Alexander Godunov, 30 metų amžiaus šokėjas, New Yorko gastrolių metu šoko pagrindines roles "Spartacus" ir "Swan Lake" pastatymuose, o "Romeo and Juliet" balete — Tybald svarbią rolę. Publikos ir kritikų jis buvo labai gerai įvertintas.

Tai pirmas baleto solistas šokėjas, pasitraukęs iš Bolšoj grupės. Iš Kirov baleto grupės Leningrade yra daugiau pasitraukusių: 1961 Paryžiaus aerodrome pasitraukė Rudolph Nureyev, 1970 Londone — Natalia Makarova, 1974 Kanadoj Mikhail Baryshnikov, o taip pat Valery Panov, Galina Ragozina, Alexander Mintz.

Nors Bolšoj tęs pramatytas gastroles Chicagoj ir Los Angeles, A. Godunovo žmona Lyudmila Vlasova, antraeilė solistė balerina, buvo pramatyta slapta sugrąžinti į Maskvą. Valstybės departamento pareigūnai pranešė Sov. Sąjungos ambasadai Washingtone, kad rusų lėktuvas su balerina nebus išleistas iš Kennedy aerodromo, kol L. Vlasova nebus išleista iš lėktuvo ir kol amerikiečių pareigūnai neišgirs iš jos ar ji laisvu noru vyksta atgal į Sov. Sąjungą.

Rusų pareigūnai su tokiu reikalavimu nesutiko. Derybos tarp amerikiečių ir rusų tęsėsi net tris paras. Tik po 72 valandų rusai nusileido ir sutiko L. Vlasovai pareikšti savo nuomonę, dalyvaujant amerikiečių ir rusų pareigūnam. Balerinai pareiškus norą grįžti į Sov. Sąjungą, lėktuvui buvo leista išskristi.

Amerikiečių oficialiai delegacijai vadovavęs Donald F. Mc Henry žurnalistam pareiškė, kad JAV laikėsi laisvo apsisprendimo principo iki galo ir esąs patenkintas įvykių eiga.

Kitokios nuomonės buvo Simas Kudirka, pakviestas tą patį pirmadienio (rugpiūčio 27) vakarą kalbėti per TV 5 kanalo vakarines žinias. Jis pareiškė, kad "mes pralaimėjome". Panašiai televizijoj komentavo ir konservatyvusis dr. M. Abend.

Sunku įtikėti, kad garsiosios Bolšoj baleto grupės solistė šokėja, gavusi progą išvykti gastrolių į JAV, gastrolėm tik įpusėjus staiga savu noru ryžtųsi grįžti į Sov. Sąjungą. Visiškai tuo patikėti gali tik sukomunistėjęs asmuo. Žinoma, oficialus pareiškimas dar nereiškia įsitikinimo ...

LIETUVOS DIENA NEW YORKE

(atkelta iš 1 psl.)

Dainų šventės programa

Jungtinis choras atliko šias dainas: Amerikos ir Lietuvos himnus, Maldą už tėvynę — Apsaugok Aukščiausias iš dainos Kur bėga Šešupė — Č. Sasnausko, Pasisėjau žalią rūtą — l.d. harm. J. Neimanto, Jaunimo giesmė — J. Naujalio, Ant tėvelio dvaro l.d. harm. St. Šimkaus, Statysiu tiltelį — l.d. harm. J. Žilevičiaus, Žalioj girelėj — l.d. harm. J. Gaubo, Palankėj, palankėj — l.d. harm. A. Pociaus, Šią naktelę — l.d. harm. St. Šimkaus, Pabuskim — J. Žilevičiaus, Berneli mūsų — l.d. harm. A. Aleksio, Aš negert atėjau — l.d. harm. J. Gruodžio, Pasėjau kanapę — l.d. harm. M. Petrausko, Lietuviais esame mes gimę — St. Šimkaus.

Sveikinimo kalbos

Sveikinimo kalbas sakė tarpe dainų. Kalbėjo pats rengimo komiteto pirmininkas Juozas Laučka, kuris ir vadovavo visai programai. Lietuvos respublikos prezidento sveikinimus perdavė įgaliotas ministeris P. Žadeikis. Kalbėjo ir gen. konsulas A. Budrys, parodos rengimo komiteto atstovai, Latvijos ir Estijos konsulai, įvairių kolonijų atstovai.

Tautiniai šokiai

Kaip didelė naujiena buvo tautiniai šokiai. Juos parengė iš Lietuvos atvykusi M. Baronaitė. Dainų tarpuose pašoko šiuos šokius: sukčių, kepurinę, mikitą, jonkelį, blezdingėlę.

Atskirai šoko Bostono vaikų grupė, kuriai vadovavo Ona Ivaškienė. Vaikai pašoko kubilą ir kalvelį.

Nepaprasti įspūdžiai

Visiem paliko nepaprastus įspūdžius. Tiek daug lietuvių su tokia didele ir turtinga programa pasirodė pasaulinėje parodoje. Apie tai daug kalbėjo sugrįžę ir kitiems pasakojo.

Po visos programos chorams buvo vaišės Klasčiaus salėje Maspethe.

Lietuvos paviljonas

Paviljono komisaras buvo gen. konsulas Jonas Budrys, gi jo įrengimui vadovavo Magdalena Avietėnaitė, užsienio reikalų ministerijos spaudos ir informacijos departamento direktorė, šiuo tarpu gyvenanti pas Putnamo seseles.

Paviljone buvo kelios salės. Vienoje salėje buvo didžiuliai paveikslai, kurie vaizdavo Lietuvos istorijos svarbesniuosius momentus. Keli tų paveikslų dabar yra Alkos muziejuje Putname, Jaunimo Centro salėje Chicagoje.

Buvo ir didžiulė Vytauto Didžiojo skulptūra, kurią sukūrė Vytautas Kašuba. Skulptūra dabar yra Lietuvių namuose Bostone.

Paviljonuose buvo atskiri kultūros, liaudies meno, švietimo, žemės ūkio, prekybos, pramonės skyriai.

Kai paroda pasibaigė, Europoje ėjo karas visų smarkumu. Eksponatų į Lietuvą jau nebegrąžino.

— **Balfo direktorių suvažiavimas šiemet įvyks lapkričio 17 Šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėj, Los Angeles, Calif.**

JAV atstovybėj prie JT lietuvių delegacija įteikė Edward Mezvinsky, JAV atstovui Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių komisijoj, 144,000 parašų prie pareiškimo, kuriame prašoma nepriklausomybės Lietuvai. Iš k. V. Abariūtė, D. Norvilaitė, J. Krokytė-Stirbienė, R. Stirbys, E. Mezvinsky, A. Zerr, kun. K. Pugevičius, W. Sidtis. Peticiją suorganizavo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga. Nuotr. L. Tamošaičio

ĮTEIKTA JAUNIMO PETICIJA — jaunimas reikalauja Lietuvai laisvės

1971 metų pabaigoje pradėta rinkti parašai po jaunimo peticija Jungtinėm Tautom. Peticija š.m. birželio 15 Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovų iškilmingai buvo įteikta JAV atstovui Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komisijoje Edward Mezvinsky. Įteikimo ceremonijos vyko JAV misijoje prie Jungtinių Tautų, New Yorko mieste.

PLJS-gai įteikimo ceremonijose atstovavo Violeta Abariūtė, Danutė Norvilaitė, Jūratė Krokytė-Stirbienė ir Rimantas Stirbys. Jaunimo delegacijos sudėtyje taip pat dalyvavo ir Lietuvos vyčių atstovas William Sidtis. Jaunimo delegaciją lydėjo Lietuvių Katalikų Tarnybos viršininkas kun. Kaz. Pugevičius (atstovavęs Pasaulio LB) ir JAV LB Visuom. Reikalų Tarybos pirm. Aušra Zerr (atstovavusi ir "Koalicijai Petkui ir Gajauskui išlaisvinti").

Peticijos įteikimui buvo parinkta tragiškojo birželio sukakties data — birželio 15-oji, Lietuvos okupacijos diena. Peticijos įteikimas buvo jungtas ir su JT paskelbtaisiais "vaiko metais": jaunimas prašo laisvės prieš 39 metus sovietinio okupanto pavergtai tėvų žemei Lietuvai.

Jaunimo peticijos tekste konstatuojama, kad Sov. Sąjunga , po slapto ir nelegalaus sandėrio su nacine Vokietija, 1940 birželio mėnesį okupavo Lietuvą, Latviją ir Estiją. Ši neteisėta okupacija ir ją sekusi Pabaltijo valstybių aneksija dar vis tęsiasi. Toliau peticija kreipiamasi į JT-as ištirti Pabaltijy vykdomą kolonializmą ir žmogaus teisių paneigimus. Taip pat prašoma šių kraštų nepriklausomybės atstatymo ir laisvo apsisprendimo teisės klausimus iškelti JT generalinėje asamblėjoje.

Įteiktą peticiją pasirašė 144 tūkstančiai asmenų iš 17 valstybių. Peticija buvo paruošta anglų, vokiečių, ispanų ir portugalų kalbomis. Parašai organizuotai buvo renkami JAV-se, Kolumbijoje, Kanadoje, Šveicarijoje, Augentinoje, Brazilijoje, Venecueloje, Australijoje ir Vakarų Vokietijoje. Paskirų parašų gauta iš okupuotos Lietuvos, N. Zelandijos, Indijos, Indonezijos, Malėzijos, Švedijos, Urugvajaus ir kt.

Peticija buvo įrišta į 41 storą kietais viršeliais knygą. Apskaičiuojama, kad apie 130 tūkstančių kitataučių pasirašė peticiją ir tokiu būdu buvo supažindinti su okupacijos aplinkybėmis. Daugiausia parašų (35 tūkstančius) surinko Chicagos lietuvis P. Budvytis, į talką jaunimui atskubėjęs vyresniosios kartos atstovas. Lietuvos bylos garsinimo prasme peticiją tenka laikyti plačios apimties įvykiu, o jaunimo ir jo talkininkų pastangas tik teigiamai galime vertinti.

Peticiją priėmęs JAV atstovas Mezvinsky yra gerai susipažinęs su Lietuvos okupacijos aplinkybėmis ir šiandienine padėtimi. Jautriu žodžiu jis prisiminė okupaciją, ten vykdomus žmogaus teisių paneigimus ir pažadėjo dėti pastangas, kad JT atsižvelgtų į peticijoje keliamus klausimus. Pusantros valandos trukusio pokalbio metu buvo iškelti rusifikacijos, deportacijų, rezistencinio sąjūdžio veiklos, genocido, sovietinės pilietybės, politinių kalinių ir kiti klausimai. E. Mezvinsky pasiūlė suteikti raštišką dokumentą, pažymintį, jog JAV misija prie JT peticiją priėmė ir yra atsakinga už jos saugumą, kol peticijai bus suteikta eiga Jungtinėse Tautose.

Peticijos įteikimo progą svetimųjų spaudai pranešimus paruošė ir išsiuntinėjo PLB-nė ir PLJS-ga. Radio Liberty perdavė į Lietuvą pokalbį su Aušra Zerr.

Tenka pastebėti, kad E. Mezvinsky mūsų jaunimo atstovų taip pat buvo painformuotas apie liepos pradžioje Vak. Europoje įvyksiantį IV-jį jaunimo kongresą. Jam buvo pastebėta, kad kongreso pagrindine tema yra žmogaus teisių paneigimo ir Lietuvos nepriklausomybės atgavimo klausimai. Amerikietis stebėjosi JAV-se gimusio jaunimo angažavimusi Lietuvos laisvės idėjai ir artimo gerbūviui. Tikrai turime pagrindo mūsų jaunimu didžiuotis!

Ag (LB Inf.)

LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ SEIMAS

Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų Sąjungos seimas vyko rugpiūčio 8-11 Oak Lawn, Ill. Delegatės buvo iš šių valstijų: Arkansas, Ohio, Massachusetts, Connecticut, Michigan, Florida, Illinois ir Wisconsin.

Nors seimo dalyvių skaičius nebuvo didelis, bet susirinkusios moterys buvo sumanios, pasižyminčios veikla savo miestuose.

Tarp svarstomų dalykų buvo: žmonių teisės, religija, politika, vaikų auklėjimas, abortai, narių pritraukimas, lietuvybės išlaikymas.

Kadangi Moterų Sąjunga turi ketvirtos kartos narių, didžioji dalis seimo buvo vedama anglų kalba. Norėta, kad visos moterys suprastų seimo eigą. Tačiau Sąjungoj yra didelis skaičius narių, kurios gerai skaito ir rašo lietuviškai. Norima, kad į Sąjungą stotų moterys, paskutiniu metu atvykusios į Ameriką, ir kad jų dukterys pratęstų veiklą ateinantiem 65-eriem metam.

Seimas gavo daug sveikinimų.

Mišias koncelebravo kun. J. Dambrauskas, centro dvasios vadas kun. A. Miciūnas ir kun. J. Duoba. Po mišių seimas buvo pradėtas dvasios vado kun. A. Miciūno skaitymu popiežiaus palaiminimo, kuris buvo atsiųstas Sąjungai.

Šiame seime buvo įsigilinta į Sąjungos ženklo reikšmę. Ženklo turinį sudaro: žvaigždė — aukšto idealo siekimas, kryžius — krikščionybė, inkaras — tvirtas pasitikėjimas Viešpačiu, širdis — meilė ir mielaširdingumas, kurie primena, kad sąjungietės visuomet yra pasiruošusios ištiesti seseriškos meilės ir pagalbos ranką jos reikalingiesiem. Sąjungiečių šūkis — Dievui ir Tėvynei.

Nutarta ir toliau minėti Šv. Jurgio dieną ir rūpintis, kad arkivyskupas Jurgis Matulaitis būtų paskelbtas šventuoju.

Seimas ypatingai pagerbė už lietuvybę ir katalikybę Sovietuose kenčiančią kalinę Nijolę Sadūnaitę.

Buvo paliestas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidimas. Moterų Sąjunga nutarė išleisti jos vieną numerį anglų kalba. Šis projektas bus visų kuopų darbas. Kuopos bus prašomos kuo greičiausiai tam reikalui sutelkti 2000 dol. Kun. K. Pugevičius buvo pakviestas atvykti į seimą ir plačiau apie Kroniką pakalbėti.

Moterų Sąjungos seimo proga pravartu pacituoti porą posmų, rašytų poeto Jono Kmito—prel. Kazimiero Urbanavičiaus, kai Sąjunga buvo tik 25 metų amžiaus:

Per šimtmečius tautos globojo turtą,
Mūs kalbą, dainas, papročius, mįsles,—
Kas amžiais buvo protėvių sukurta,
Tas užsiliko pas motinėles.

Kada kraujuos žiaurus pasaulis maudos,
Visur tiesa ir meilė paneigta,
Ir mūsų tautai gresia smūgiai skaudūs,
Į moteris viltis yr atkreipta.

Julia Mack
ALRK Moterų S-gos pirmininkė

PENKERI METAI NUO N. SADŪNAITĖS AREŠTO

Pirmadienį, rugpiūčio 27, sukako penkeri metai nuo tos dienos, kada Nijolė Sadūnaitė buvo suimta. Kratos metu buvo rastas rašomąja mašinėle perrašomas "LKB Kronikos" 11-sis numeris.

1975 birželio 19 ji buvo nuteista pagal LTSR Baudžiamojo kodekso 68 str.:

"agitacija ar propaganda, kuria siekiama pakirsti ar susilpninti Tarybų valdžią arba padaryti atskirus itin pavojingus valstybinius nusikaltimus, skleidimas tarybinę, valstybinę ir visuomeninę santvarką žeminančių, šmeižiančių prasimanymų tais pačiais tikslais, taip pat platinimas arba gaminimas ar laikymas tokio pat turinio literatūros tais pačiais tikslais—baudžiami laisvės atėmimu nuo šešių mėnesių iki septynerių metų su nutrėmimu nuo dviejų iki penkerių metų ar be nutrėmimo . . ."

Nijolė Sadūnaitė arešto metu buvo 38 metų amžiaus. Dar moksleivė būdama, ji pasižymėjo savo lietuvybe bei katalikybe. Ji buvo komunistų spaudoj linksniuojama kaip pavyzdys "blogaus auklėjimo".

1977 rugpiūčio 24 baigė savo vargus darbo stovykloje, ir buvo išsiųsta trim metam į tremtį. Tas Nijolės Sadūnaitės areštas bei jos nuteisimas Lietuvai suteikė daugiau naudos negu bet koks jos atliktas darbas. Jos dramatiška padėtis atkreipė pasaulio dėmesį į žmogaus teisių varžymą ir tikinčiųjų persekiojimą okupuotoj Lietuvoj . Vien Religinės Šalpos rūpesčiu su prel. J. Kučingio pagalba buvo išplatinga 20,000 egz. Sadūnaitės kalbos teisme (ses. Onos Mikailaitės vertimas).

Lietuvių Katalikių Moterų Sąjunga savo seime, kuris prieš porą savaičių įvyko Chicagoj, paskelbė Nijolę Sadūnaitę šių metų labiausiai pasižymėjusia moterim.

SVARBUS PRIMINIMAS

Visiems nariams reikia mokesčius mokėti iš anksto. Mūsų Susiv. taisyklės nustato, kad nariui atsilikus su mokesčiais už tris (3) mėnesius jis yra suspendavimo padėty, gi atsilikęs už šešis (6) mėnesius — pervedamas į pratęsto termino apdraudą — Extended Term Insurance. Deja, daugelis narių su duoklių mokėjimu laukia iki metų pabaigos, kas būna priežastimi nesusipratimų ir nemalonumų patiems nariams, jų pašalpgaviams ir centrui.

L.K. Susiv. Direktorių Taryba ir Konstitucinės Komisijos

Direktorių Taryba

Prezidentas: adv. Thomas E. Mack, 11 West Union St., Wilkes-Barre, Pa. 18702. Tel., Office — 1-717-822-1145; Home — 1-717-472-3880.

Viceprezidentas: Juozas B. Laučka, 9610 Singleton Dr., Bethesda, Md. 20034. Tel. 1-301-530-5631.

Sekretorius: Pranas J. Katilius, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508. Tel., Office — 1-717-823-8876; Home — 1-717-342-3619.

Iždininkė: Leokadija Donarovich, 37 Eldon Ave., Landsdowne, Pa. 19050. Tel. 1-215-626-2409.

Iždo Globėjai: Dr. Vladas Šimaitis, 2951 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-436-7878.

Vito A. Yucius, 52 Shady Dr., W. Pittsburgh, Pa. 15228. Tel. 1-412-563-2754.

Dr. Kvotėjas: Dr. Albert J. Valibus, 136 E. Bennet St., Kingston, Pa. 18704. Tel. 1-717-288-1212.

Direktoriai: Bronius Bobelis, 212 Elderts Lane, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. 1-212-647-6637.

Albina Poškienė, 6606 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-434-2374.

Saulius Kuprys, 1806 So. 49th Ct., Cicero, Ill. 60650.

Konstitucinės Komisijos

Labdarybės komisija: Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; Joan Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Spaudos-Informacijos: Stasys Garliauskas, 1949 Hobbard, Detroit, Mich. 48209; Jurgis Sadauckas, 119 S. Rebecca, Scranton, Pa. 18504; Alena Miškinytė, 62 Wilfred, Pittston, Pa. 18640.

Statutų komisija: Pranciška Katilienė, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508; St. Lukoševičius, 1935 W. 7th St., Brooklyn, N.Y. 11223; Michael Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Teismo komisija: Juozas Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N.Y. 11721; Dr. Petras J. Jokubka, 3528 So. Archer, Chicago, Ill. 60609; Marijona Kozerskienė, 35 Hilldale Ave., Wilkes-Barre, Pa. 18705.

Jaunimo komisija: Thomas E. Mack, Jr., Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; David Donar, 37 Elton Ave., Landsdowne, Pa. 19050; Romas Mancevičius, 77 Douglas Str., Hartford, Conn. 06106.

— **Vlko seimas** šiemet įvyks Baltimorėj, Md., gruodžio mėn. pirmoj pusėj.

— **Kęstutis Čižiūnas,** dviejuose šio krašto universitetuose baigęs istorijos mokslus, kelerius metus dirbęs Amerikos Balso lietuvių tarnyboj, rugpiūčio 27 gavo didelį paaukštinimą: perkeltas redaktorium į žinių skyrių, kur paruošiamos žinios Amerikos Balso 38 kalbų tarnybom. Prieš tai K. Čižiūnas yra dirbęs vieno amerikiečių laikraščio redakcijoj ir Pavergtose tautose.

— **Kardinolas J. Cody,** Chicagos arkivyskupas, ir šiemet per vysk. V. Brizgį įteikė 1000 dol. asmeninę auką Lietuvių Katalikų Religinei Šalpai.

Pavergtų tautų parade, išėjus iš Šv. Patriko katedros New Yorke, lietuvių grupė neša plakatus. Dešinėj matomi mūsų Susivienijimo direktorius Bronius Bobelis ir aktorius Joseph Boley Bulevičius. Nuotr. L. Tamošaičio

— **Vlko raštinė ir Eltos informacijos centras** nuo rugpiūčio 1 perkelta į Washingtoną. Naujas adresas: Elta Information Service, 1611 Connecticut Ave., N. W. Suite 2, Washington, D.C. 20009.

— **Europos Lietuvio redaktoriui** Juozui Lužai mirus, laikinai savaitraštį redagavo Juozas Vilčinskas ir Kazimieras Barėnas. Pastoviu redaktorium apsiėmė būti JAV lietuvis Vytautas Čepas, teisių daktaras, universitete dėstęs prancūzų kalbą.

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastikiniu aplanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjoms ir šauni dovana draugėms amerikietėms. Kaina 7 doleriai

Užsakymus siųsti: "Garsas", P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

GARSAS • Lithuanian U.S. Alliance of America

English Section

THE BALTIC REPUBLICS — US POLICY

1. Background: The United States does not recognize the forcible and unlawful incorporation of Estonia, Latvia, and Lithuania into the USSR in 1940. As a corollary of this nonrecognition policy, we recognize and continue to deal with representatives commissioned as diplomats by the last three independent Baltic governments. The Estonian, Latvian, and Lithuanian charges d'affaires in the US enjoy full diplomatic privileges and immunities. Their role is to uphold the ideal of a free Estonia, Latvia, and Lithuania.

2. Baltic diplomatic missions: The Baltic legations in the United States remain important symbols to the Baltic peoples; our continued recognition and accreditation of their diplomatic representatives are one manifestation of our nonrecognition policy. However, we do not regard the legations as governments-in-exile.

The three lagations are diplomatic entities independent of US Government financing. They have been financed by Estonian, Latvian, and Lithuanian Government funds that were blocked in the US in 1940. Baltic diplomats accredited by the United States are individuals who were diplomatic officers of one or another of the last independent Baltic governments in 1940.

3. Policy applications: Our nonrecognition policy is manifested in several ways:

— The Secretary of State annually issues National Day greetings, through the charges d'affaires, to the Baltic peoples, and representatives of the Department of State attend the official National Day functions of the three legations.

— So that the US Government speaks with a consistent voice regarding our nonrecognition policy, we seek to coordinate actions of other US agencies on such matters as captions and place names relative to Estonia, Latvia, and Lithuania on official US Government maps.

— We attempt to stay in touch with the Baltic peoples through Voice of America and Radio Liberty broadcasts in their native languages.

— We reiterate on all appropriate public occasions our policy of not legally recognizing the forcible incorporation of the three countries into the USSR.

— Our Ambassador in Moscow and cabinet-level officers of the US Government are not permitted to visit the Baltic States.

4. Effect on US-Soviet relations: The US deals occasionally with the Soviet Union on particular matters involving US citizen-interest cases in Estonia, Latvia, and Lithuania. For example, to assist in the reunification of families by facilitating the departure of family members from the area, we need to work with Soviet officials. Also, US citizens wishing to visit the Baltic republics must obtain Soviet visas. However, the need to deal with the Soviets on specific topics does not in our view detract from the integrity of our nonrecognition policy.

5. Value of nonrecognition: It has been made clear to us repeatedly in the years since 1940 that many people in the Baltic states look to our nonrecognition policy as a reminder that we have not forgotten them and as a symbol of hope for the future. We feel that in the era following the Helsinki Final Act—with heightened interest in human rights worldwide—our Baltic policy remains relevant and important to overall US policy interests.

GIST — July 1979

FROM THE MEETING OF THE BOARD OF THE LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

A summary of the minutes of the annual meeting of the Board of Directors held April 26-28, 1979 in the Home Office, Wilkes-Barre, Pa. The minutes were taken by Frank J. Katilius, Secretary and Executive Director. — Ed.

FIRST SESSION

Attending were President, Thomas E. Mack, Esq.; Vice-President, Joseph B. Laučka; Secretary and Executive Director, Frank J. Katilus; Treasurer Leocadia Donarovich; Trustees, Dr. Vladas Šimaitis and Vyto Yucius; Medical Examiner, Dr. Albert J. Valibus; Directors, Albina Poška, Bronius Bobelis and Saulius Kuprys, Esq.

In the absence of Spiritual Advisor, Rev. Msgr. John F. Boll, President Thomas Mack called on Leocadia Donarovich to lead in a prayer.

FROM A REPORT OF PRESIDENT THOMAS E. MACK

The members of the Executive Committee have met whenever the occasion called for a meeting, in an effort to expedite whatever chores were on hand.

FINANCES

Our financial condition remains extremely solid, and our assets and liabilities balance has ranged generally in the area of 2.4+ million to 2.5+ million. As a matter of fact, our portfolio is now undergoing another analysis for evaluation and suggestions by two of the major investment brokerage firms, Bache Halsey Stuart, and Kidder Peabody. Although a great deal of thought and effort is expended on these analyses, it is at no cost to the Alliance, and suprisingly, neither of these firms have received any business from us in a number of years.

MEMBERSHIP

Once again I regret to report the Membership Drive which included quality incentives, e.g., a trip to Disney World, and the Scholarship Drive, which only required that an applicant secure five new members, have not been successful. We are at a loss to explain this lethargy; it certainly will invite thought-provoking comment as the matter appears on the Agenda of the Secretary.

OFFICE PERSONNEL AND MORALE

Our office has continued to function quite smoothly, with regular liason with the Lodges.

The volume of paper work has not increased significantly. The explanation is simple; our volume of business has not increased, but has decreased with the decrease in membership. We are of the opinion that our staff can very adequately handle the office work in a competent fashion, at its own pace.

You are aware that Miss Helen Mennen, a long and faithful employee, announced her retirement a few months ago. We soon missed her, and needed her to help with filing the annual reports; she was with us part-time for that purpose. Elaine Eckert, who started with us working just a few hours a week, has learned much of what Helen Mennen did, and is processing most of her duties.

PENNSYLVANIA INSURANCE EXAMINERS' REPORT

Ihe Insurance Examiners were with the past few months; they were very thorough and diligent. I have been advised that they will have some recommendations for the Board of consider. We have minimal problems with mortgages; the equity of the Alliance is not in any jeopardy, and we receive funds monthly constantly.

ADMINISTRATIVE PROBLEMS

The office continues with many frustrating small problems that require time, effort and correspondence; there is constant bombardment of correspondence from writers, historians and research people who have somehow gotten Federal and State grants to study and report on Ethnic Groups and Fraternal Benefits Societies. This seems to correspond with a recent movement in government to continue a deeper interest and awareness of the many ways the Fraternal and Ethnic Groups may and can aid in establishing a more stable economy and peace.

LITHUANIAN FREEDOM ACTIVITY

Dr. Bobelis continues to send recommendations and requests for letters and resolutions to various people politically involved and we do what we can to help him and others in the Lithuanian communities in the various areas of America who are engaged in the frustrating struggle for equality and freedom for the Baltic Nations. We continue to write to Congressmen and Senators with whom we are acquainted and other people on the various committee lists. I am sure you will join me in prayer and hope that our great government will continue in the future to adhere to the policy of respect for human rights and freedom.

FRATERNALISM

Each year, inevitably, brings its quota of sadness, and we commemorate with deep regret the passing of our Editor-In-Chief, Matas Zujus, a loyal, conscientious and dignified gentleman, a true fraternalist and member of this society of long and meritorious service. We have all suffered a loss with his passing, and shall have difficulty in finding someone to take his place.

Our Spiritual Director, Msgr. Boll, has been suffering with illness for some time now and we surely miss his advice, wisdom and companionship.

CONCLUSION

We attend whatever Lithuanian-American functions we can, time and weather permitting. In the political ring, we are pleased to announce that Attorney Anthony Novasaitis of Philadelphia and former President of the Lithuanian American community there has been elected Chairman of the Pennsylvania Republican Heritage Groups Council. This is a politically oriented group comprised of members from perhaps twenty-eight nationalities.

Finally, a note of appreciation to you all for your aid, suggestions and comments during the past year and to our employees who continue to provide quick, fine and courteous service to the members. We have not been very successful in increasing membership, but we do continue to do a good job of providing service for the members who have remained with us.

On the question Saulius Kuprys asked about the mortgages that are given by the Alliance, President Thomas E. Mack explained that the Executive Committee handles all of the mortgage applications and they are granted generally for an 18 year period with the exception for a V.A. mortgage; this may be stretched to 20 years because it is guarenteed by the government.

The percentage of interest is generally 1% less that the prime interest rate. No mortgages are granted for business purposes; only dwellings for residence or double dwellings will be considered for mortgages. A down payment of approximately 30% is required.

REPORT OF VICE-PRESIDENT JOSEPH B. LAUČKA

Since the reorganization meeting of the Board of Directors after our 67 Convention held in the Poconos, I volunteered to extend greetings in behelf of the Alliance at the World Lithuanian Congress held last July in Toronto, Canada.

I have talked with several Directors of the Alliance and many individuals about the future of our organization. Nearly avery "outsider" asks, "What does the Alliance do for Lithuanians in general?"

Continued on Page 6

"Alma Mater", No. 3 — New Issue Of Underground Periodical

The third issue of the underground journal, **Alma Mater** (July-September 1979), which started publication in February of this year, was received in the West. The journal is published by the "Free Press Initiative Group" and is apparently associated with the University of Vilnius. The new issue is 100 typewritten pages long and was published as a "protest gesture against the Stalin - Hitler . . . plot, which strangled Lithuania's freedom and independence". A selection of documents on the Nazi-Soviet pact is included.

The impact on Lithuania of **Pope John Paul II's visit to Poland** is discussed in an extensive article. Many Lithuanians travelled closer to the Polish border to be able to cathch the Pope's visit on Polish television. The author of the article maintains that the Pope's visit and his speeches have raised the hopes among Lithuanians that "something would be done in Lithuania as well". They want "more concrete actions on the part of the Vatican" as well as a "more determined and less anonymous defence of the believers in Lithuania by the Pope and influential members of the Roman Catholic hierarchy". The papal visit has also given "food for thought" to the Lithuanian clergy who "collaborate" with the authorities or hope to gain from their "excessive loyalty". The rumors that Bishop Julijonas Steponavičius, now subjected to internal exile, may have been appointed Cardinal has "infused everybody with joy".

Resistance to the new **Russification campaign** is urged in an appeal "distributed in Vilnius University on April 18, 1979". The appeal says that, "once the occupying power begins to narrow down the use of Lithuanian language, in the future they will try to push it out completely".

The experiences of the Lithuanian-born and Paris-based semioticist **Algirdas J. Greimas,** who visited Lithuania this May as part of the French - Soviet cultural agreement, are recounted in another article. Dr. Greimas' lectures attracted huge crowds, but the authorities scheduled them in small classrooms and tried to mislead the public in order to prevent large attendance. He was also not given access to the Lithuanian Folklore Archives.

The new **Alma Mater** also contains several poems, including a cycle devoted to the anti-Soviet Lithuanian guerillas, liberty sketches on topical political problems, and several articles.

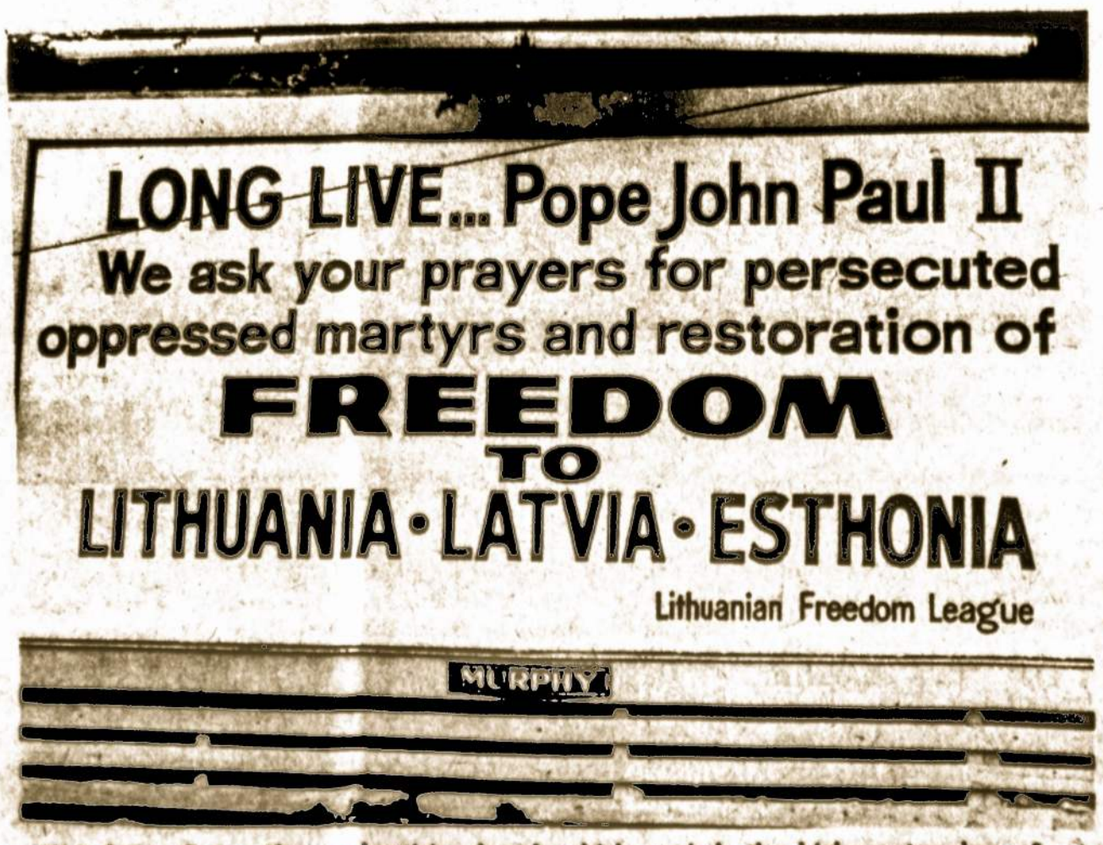

Waterbury, Conn. Above advertising board, which reminds the highway travelers of the occupation of the Baltic States, was erected during Captive Nations Week. The initiative was taken by Dr. P. Vileišis. Pictures of the board with an explanation appeared in the Waterbury press.

FROM THE MEETING OF THE BOARD OF THE LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

Continued From Page 5

In my opinion, the Alliance should inaugurate or set-up its own Lithuanian Cultural Fund such as was suggested during the 1972 Convention in Chicago; the works of such a Fund would be visible to the Lithuanian people. As I suggested at that Convention, the finances for such a fund could be obtained mainly from the members of the Alliance at the time when they receive their dividends; scholarships could even be given from this fund.

I have talked to Director Saulius Kuprys about this same idea and he is very much in favor of it. He (Kuprys), suggested it should be named in honor of our late president, Leonard Šimutis. I agree with him and I hope to put it on the Agenda of this meeting.

I would suggest that the Board of Directors meet more often than once a year. If it is a question of cost of the meetings, perhaps a method of having Board meetings at various places would minimize expenses.

I want to express my deepest sympathy to the family of our long-time editor of GARSAS, the late Matas Zujus. By his great dedication to the Alliance, his family, to Lithuania, the Catholic Church and to the United States of America, Matas Zujus certaily has set a fine example to all.

REPORT OF TREASURER LEOCADIA DONAROVICH

Treasurer Leocadia Donarovich gave a detailed report of the banks she has deposited Alliance money in and the balance in each bank. She also gave a verbal report of her activities as a member of the Executive Committee. She also read a letter received from Rev. Dabušis of the Lithuanian R. C. Priest's League, thanking the Alliance for the recent donation of $2,000.00 for their drive for publishing the **Chronicle of the Catholic Church in Lithuania** in English.

REPORT OF TRUSTEES

Trustee Vyto Yucius gave a combined report of both Trustees, that in the last three days they audited the treasurer's and secretarys's books, bonds, mortgages and gave a detailed written report on their findings and found everything in order. He also gave a verbal report of his other activities pertaining to the Alliance.

Trustee Dr. Vladas Šimaitis also gave a verbal report of his activities in the interest of the Alliance.

REPORT OF MEDICAN EXAMINER

Medical Examiner Dr. Albert J. Valibus gave a verbal report of his activities, that he checked all of the applications and sick forms sent to him and that none had to be rejected.

REPORT OF DIRECTOR ALBINA POŠKA

At the 67th Convention of the Lithuanian Catholic Alliance I was elected to my third term as a Director for which I am grateful to the Delegates of that Convention.

I attended all of the District meetings in Chicago and also attended the American Lithuanian Congress on December 2, 1978 along with Dr. Šimaitis, Saulius Kuprys and Vyto Yucius of Pittsburgh.

On November 25, 1978 at the Lithuanian Catholic Federation Congress, I was requested by Matas Zujus to represent GARSAS, which I did, and I sent my report to Mr. Zujus. Our director Saulius Kuprys was elected Vice-President at this meeting.

As I came into this Board Meeting, I noticed the empty chair in which our late editor, Mat Zujus, sat. I also was reminded of the late Mrs. Mary Šrupša who was so interested in all organizational work, especially for the Lithuanian cause.

REPORT OF DIRECTOR BRONIUS BOBELIS

Many thanks to our Spiritual Advisor, Rev. Msgr. John F. Boll, for the beautiful celebration of the Mass at Holy Trinity Church in Wilkes-Barre, and the fine reception after the Mass.

I am in deep sympathy learning of the death of our well-liked editor, Matas Zujus, and I wish that the Good Lord will reward him for all of the good he has done for all Lithuanian people.

REPORT OF DIRECTOR SAULIUS KUPRYS

I have performed some duties that are in conjunction with the Alliance:

I tried my very best to contact all Lodges, Districts and the Home Office to be represented at the Lithuanian Catholic Federation Congress. The late Matas Zujus did see that GARSAS would be represented through Mrs. Albina Poška.

At the meeting of the officers of the Lithuanian Catholic Federation, I spoke about the Alliance. After being notified of the death of Editor Matas Zujus, the officers asked me to convey their sympathy at the Board of Directors Meeting of the Alliance, which I am doing now.

The Council of the Lithuanian Catholic Federation is scheduling a meeting some time in June of 1979 at DAINAVA and I personally hope that the Lithuanian Catholic Alliance will have representation at that meeting.

The Lithuanian Catholic Federation is contemplating to have at DAINAVA, a Lithuanian Culture stand for the young non-Lithuanian-speaking people, and the Alliance should take part in propaganda efforts for this event.

I have suggested to the officers of the World Lithuanian Community to include our President in the IV World Lithuanian Youth Congress Honorary Committee.

Through JAV LB, I was invited by our President, Jimmy Carter, to attend a meeting on Urban Development, and there I spoke on the Fraternalism of our Lithuanian Societies.

REPORT OF SECRETARY AND EXECUTIVE DIRECTOR FRANK J. KATILUS

Ten months have gone by since we were at the Convention in the Pocono Mts. and many things have happened during that span.

One of the greatest shocks was the sudden passing of our beloved Editor Matas Zujus. To me personally it was the biggest loss, because every day I would go into his office, not just to visit, but we would exchange our ideas for the betterment of the Alliance. Mat was like a father to me; I do miss him very much, and I do know everybody misses him too, just because GARSAS stopped coming to their homes his thoughts and efforts were shared by all throughout all these years.

As you all are aware that our chief bookkeeper, Helen Mennens, who was a loyal employee for over 50 years, retired last November 1st, which made it quite difficult among the Home Office personnel. This was just before the preparation of the Annual Statements that had to be sent to all the Insurance Departments in all of the States in which we are licensed to do business. With the great cooperation of the office personnel, for which I am very grateful, we weathered the storm. We were able to get the Statements out on time, and to date, I have not received any complaints from any of the Insurance Departments.

Our Spiritual Advisor, Rev. Msgr. Boll was very ill in the past six months, and is still convalescing. The entire Home Office staff and I wish him a speedy recovery.

As a member of the Executive Committee, I attended all of the meetings and carried out all of the assignments given to me. We encountered some problems but they were resolved at all times. I personally want to thank our Treasurer Mrs. Leocadia Donarovich and our President Atty. Thomas E. Mack for their fine cooperation and their utmost help. I can not thank our President enough for his personal help; whenever I had a problem and needed advice, I would call Atty. Mack and received aid.

MEMBERSHIP

The statistical report from January 1, 1978 to March 31, 1979:

109	New Certificates Issued	$134,000.00	(63 Adult $85,000) (46 Juv. 49,000)
39	Accident & Health Claims Paid	2,607.27	
59	Cash Surrenders Terminating membership	23,869.43	(Cert. Val. $50,622)
163	Deaths Reported	100,837.50	
176	Death Claims Paid	106,330.50	
53	Endowments Matured	41,859.00	
30	Endowments Paid in Full Terminating membership	20,398.00	
19	Matured Endowments selected New Option to retain membership	16,000.00	
	Cash Paid on New Options	8,949.31	
	Single Premium on P.U. policies	7,050.69	

ASSETS & LIABILITIES — MARCH 31, 1979

	Assets	Liabilities
Bonds — Control Account	$1,785,698.36	
Bonds — Disability Account	50,216.93	
Mortgages — Conventional	603,804.04	
Mortgages — F.H.A.	20,208.96	
Mortgages — V.A.	12,041.25	
Real Estate	40,000.00	
Certificate Loans	11,054.70	
Cash — Checking Account	14,091.29	
Cash — Savings Account	52,767.94	
Furniture & Fixtures	3,000.00	
Control Account		$2,459,719.27
Disability Account		69,372.63
Retirement Account		35,835.30
S.B.A. Loan		27,956.27
	$2,592,883.47	$2,592,883.47

The Solvency at the year ending December 31, 1978 was **148.32%**, which is slightly higher than it was on December 31, 1977 which was 148.12%.

A triple dividend amounting to $48,000.00 (thsi amount does not include the actuarial and secretarial cost in preparing the dividends), was paid in October of 1978 to Alliance members in good standing.

The Pennsylvania Insurance Department examiners are auditing the Alliance records at the present time. Mrs. Robert Savitsky has been here since the middle of January and Mr. Bonnie Wright came in on March 19; they hope to complete the job shortly.

Various questions were asked by most of the Directors on several aspects of the yearly financial statement.

SECOND SESSION

President Thomas E. Mack opened the discussion on the GARSAS question. Remarks were made by all Directors in so far as the need for continuing the publishing of GARSAS. Four names were submitted as possible candidates to take-over as Editor of GARSAS. President Mack asked Joseph Laučka to try and contact Stanley Vaičaitis, of Frackville, Pa., to ask him if he would be interested in the Editorship.

It was unanimously agreed by all Board members that we need and must continue the publishing of GARSAS.

Director Saulius Kuprys asked to have the minutes of the reorganization meeting held on June 21, 1978 after the Convention in the Poconos accepted.

Secretary Frank J. Katilus read the minutes of that meeting and motion made by Saulius Kuprys to accept them as read, seconded by Albina Poška. Minutes accepted unanimously.

President Thomas E. Mack invited Mrs. Robert Savitsky, Examiner of the Pennsylvania Insurance Department who is presently auditing all records, to address the meeting.

Mr. Robert Savitsky reported to the Directors some of his findings during his audit of the books and records and he mentioned some of the recomendations for future consideration. President Thomas E. Mack assured him that the recomendations will be taken into consideration.

Executive Director Frnak J. Katilus suggested that the three employees in the office have not received any increase in salary since before the Convention last year, and that the Convention voted to give the employees an increase, with final discussion of this request to take place at this meeting. Motion was made by Saulius Kuprys (seconded by Albina Poška) to give the two full-time employees an 8% increase of their present salary and to increase the salary of the part-time employee to $.35 per hour and to make it retro-stipulations were agreed upon unanimously:

THIRD SESSION

On the question of granting of mortgages, the following stipulations were ahreed upon unanimously:

1. In order to get a mortgage loan from the Alliance, you must be a member of the Alliance.
2. It must be a dwelling that one is living in and it

Continued on Page 7

Balys Gajauskas with his wife

THE COALITION TO FREE PETKUS AND GAJAUSKAS

The **Coalition to Free Petkus and Gajauskas** has been receiving substantial support not only from Lithuanian-Americans, but from the Roman Catholic community in general and from other religious and ethnic groups as well. The following roster lists those individuals who thus far have agreed to join the Coalition's Honorary Committee. The list is by no means complete.

Most Rev. Joseph L. Bernardin, D.D. (Archbishop of Cincinnati);

Rev. William Byron, S.J. (President of the University of Scranton);

Msgr. John J. Egan (Asst. to the President, U. of Notre Dame);

Vitas Gerulaitis, Jr. (internationally top-seeded tennis player);

Romas Giedra;

Aleksandr Ginzburg;

Most Rev. Phillip M. Hannan, D.D. (Archbishop of New Orleans);

Rev. Msgr. George G. Higgins (Secretary for Special Concerns, U.S. Catholic Conference);

Rev. Walter Jaskievicz, S.J. (Asso. Director of Alumni Affairs, Fordham University);

Simas Kudirka;

Most Rev. Basil H. Losten, D.D. (Bishop of Stamford, Conn.);

Most Rev. Thomas W. Lyons, D.D. (Auxil. Bishop of Washington, D.C.);

Valentyn Moroz;

Most Rev. T. Austin Murphy, D.D. (Vicar General, Archdiocese of Baltimore);

Most Rev. P. Francis Murphy, D.D. (Auxil. Bishop of Baltimore);

Msgr. John F. Murphy (Executive Director, National Catholic Educational Association);

Most Rev. Charles A. Salatka, D.D. (Archbishop of Oklahoma City);

Jerome Shestack (President, International League for Human Rights);

Most Rev. James C. Timlin, D.D. (Auxil. Bishop of Scranton);

Prof. Tomas Venclova;

Sister Gloria Coleman, SHCJ (Assoc. Director for Ecumenical and Interfaith Affairs);

Sister Ann Gillen (Executive Director, National Interreligious Task Force on Soviet Jewry);

Prof. Thomas E. Bird;

Rev. Theodore M. Hesburgh, C.S.C. (President, U. of Notre Dame);

Albert Shanker (President, American Federation of Teachers);

His Eminence Lawrence Cardinal Shehan (Former Archbishop of Baltimore);

Rev. James C. Finlay, S.J. (President, Fordham University);

Thomas Patrick Melady (President, Sacred Heart University).

But this is just the Honorary Committee. It will perform its task of drawing attention to the plight of Viktoras Petkus and Balys Gajauskas, but you, the readers of Garsas, and all other Lithuanian-Americans are the real working committee. Your assistance is vitally needed. For information about how you can help, write to **The Coalition to Free Petkus and Gajauskas, 708 Custis Road, Glenside, PA 19038**; or call **(215) 886-5849.**

FROM THE MEETING OF THE BOARD OF THE LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

Continued From Page 6

cannot be for a commercial buviness or for any home improvements.

3. Do not dissaprove a mortgage loan on a duplex, double block or any home improvements.

4. The interest rate should not be less than 1% of the prevailing rate in Wilkes-Barre, Pa.

5. Get at least 30% downpayment upon submitting of application.

6. No mortgage loan will be granted to anyone unless he is a member of the Alliance for at least 6 months.

MEMBERSHIP

Quite a discussion arose on the ways and means of obtaining new members in the Alliance.

Secretary and Executive Director, Frank Katilus, reported that the scholarship drive is still in effect since the last Convention, also the contest to Disney World in Florida; however, not many members are taking advantage of it.

Motion made by Dr. Vladas Šimaitis to further continue the membership drive to receive scholarships seconded by Albina Poška. Upon bringing the motion to a vote, 6 voted for it, 1 opposed and 2 abstained from voting. Motion carried by majority.

FOURTH SESSION

President Atty. Mack appointed Vyto Yucius as our envoy to Cleveland to try and arrange a meeting with lodges, their officers and the Clergy of the two parishes to see if any Good Will could be injected. Atty. Mack will try and arrange to go with Mr. Yucius to such a meeting.

At this point, a suggestion was made by Joseph Laučka that it might be a good idea if our Board of Directors' meetings in the future might be called in various different places, from time to time, to invite the local lodge officers and Clergy to an arranged meeting to create Good Will into our organization.

The suggestion was related to the Executive Committee for thought before our next meeting.

Motion made by Dr. Vladas Šimaitis to allocate a sum of $1,500 to the Executive Committee for propaganda and promotional purposes, seconded by Joseph Laučka. Motion carried unanimously.

President Atty. Mack read a letter received from the Lithuanian World Youth Congress asking him to accept a place on the Honorary Committee. A request was also made for a donation to help defray expenses of the Lithuanian World Youth Congress which will be held in England and Germany, July 11-29 of 1979.

Motion was made by Joseph Laučka to have President Atty. Mack accept the invitation to join on the Honorary Committee, and also to donate a sum of $200 to the Congress, seconded by Vladas Šimaitis. Motion carried by majority.

Executive Director Frank Katilus received a letter from New York State Insurance Department asking for a conditional receipt that the Alliance uses when they obtain premiums in advance upon writing a new applicant into the Alliance.

Mr. Katilus was instructed to have a receipt made-up and sent to the New York Insurance Department.

Saulius Kuprys suggested that our present By-Laws books don't have the date on them as to when they were revised. It was learned that they were revised with all the amendments made intil and including the 1975 Convention.

FIFTH SESSION

Joseph Laučka reported that he talked with Mr. Vaičaitis in regards to taking-over as editor of GARSAS; Mr. Vaičaitis regretted he could not accept this position.

Motion made by Bronius Bobelis to authorize Joseph Laučka to contact the Rev. Kornelijus Bučmys and Paulius Jurkus, editors of DARBININKAS, and request them to edit GARSAS, and publish the next issue as a combined issue for March, April and May, and to continue publication until further notice. Any expenses incurred are to be reimbursed by the Alliance. This was seconded by Albina Poška. Motion carried unanimously.

Motion made by Saulius Kuprys that the Alliance have representation at important Lithuanian meetings and Congresses, seconded by Dr. Vladas Šimaitis.

The following representatives have been elected to represent the Alliance:

Lithuanian American Council — Msgr. John F. Boll, Dr. Vladas Šimaitis, Vyto Yucius.

The Lithuanian Catholic Federation — Atty. Thomas E. Mack, Joseph B. Laučka.

Penna. Fraternal Congress — Atty. Thomas E. Mack, Leocadia Donarovich, Frank Katilus.

Motion made by Leocadia Donarovich for the Alliance to pay arrear dues to the Catholic Federation, seconded by Saulius Kuprys. Motion carried unanimously.

The following resolution was prepared by Joseph Laučka:

While supporting the Lithuanian American Council by its participation in the organizational structure of the Council's membership, the Board of Directors of the Lithuanian Catholic Alliance requests its representatives in the Lithuanian American Council to give all their efforts so that there would be no signs of internal dissention and lack of coordination in political activities of Lithuanian Americans in defense of Lithuania's independence rights.

Joseph Laučka made a motion to accept the resolution, seconded by Leocadia Donarovich. Motion accepted unanimously.

Motion made by Joseph Laučka to form a Lithuanian Cultural Fund; this fund can also be used to present scholarships, etc. in the future. Motion seconded by Leocadia Donarovich. Motion carried unanimously.

President Thomas Mack appointed the following committee: Joseph Laučka, Chairman, Saulius Kuprys and Leocadia Donarovich; this committee will work-up a plan and present it at our next Board of Directors' meeting.

Motion made by Dr. Vladas Šimaitis to expand our Executive Committee from three to five members, seconded by Leocadia Donarovich. Motion carried unanimously.

The following were elected to the Executive Committee: Rev. Msgr. John F. Boll, Leocadia Donarovich, Frank J. Katilus, Vyto Yucius and Joseph Laučka by acclamation.

President Thomas Mack was requested to express the appreciation of the Alliance to His Holiness Pope John Paul II for his public attentiveness towards the Lithuanian nation and to Bishop Thomas Kelly, Secretary General of the U.S. Conference of Catholic Bishops for his request to all dioceses for a day of prayer for Lithuania on the eve of February 16th, the Lithuanian Independence Day.

President Thomas E. Mack thanked all of the Board Members for a fine and productive meeting and wished them a successful and safe trip back home. He and Mrs. Donarovich were asked to visit Msgr. Boll on behalf of the Board.

President Mack adjourned the meeting by asking Leocadia Donarovich to lead us in prayer.

NEW RUSSIFICATION CAMPAIGN– S.O.S. FROM UNDERGROUND

A new massive Russification campaign is directed at the very existence of the non-Russian nations in the USSR, a message from the Lithuanian underground asserts. The message accompanies official Soviet documents and appeals to the world to focus its attention on the "crude violation by the Soviet Union of the human right to communicate and to learn in one's native language".

Confidential Documents on Russification

One document, taken from the 10th issue of the Lithuanian samizdat journal **Perspektyvos,** contains excerpts from the draft recommendations to the conference on "Russian — the Language of the Friendship and Collaboration of the Peoples of the USSR". The conference, devoted to the teaching of Russian to non-Russians, was held in Tashkent, Uzbek SSR, on May 22-24, 1979. Also enclosed are the texts of two directives from V.P. Elyutin, USSR Minister of Higher and Secondary Specialized Education, requiring more intentive study of Russian at the expense of other parts of the curicula, as well as similar measures.

The message of the Lithuanian underground informs that the texts of the recommendations were received from Moscow in March 1979, and have been locked up in the safes of several offices in Lithuania. The employees are not allowed to see the actual photocopies of the recommendations, on which the names of the senders and signers are covered. "There is talk that the recommendations saw the daylinght with L. Brezhnev's consent".

Attempts to Portray Self-Russification as "Voluntary"

In recent years, the message continues, the Russification campaign has been "particularly intensified"; all schools, from kindergartens to universities, are to be transformed into "chief centers of Russification". The directives require that "all forms of teaching be increasingly performed in Russian". Analogous directives are issued also by the ministries of the national republics. According to the message, the purpose of the Tashkent conference has been to "show that the citizens of the national republics allegedly support the Russification policy conducted by the Communist Party and Government. The government of the tsar used to do this openly and directly, but the present rulers wish to give the appearance that it would be accomplished with the citizens' own hands".

Intense Apprehension on New Measures in Lithuania

The recommendations consist of an introduction and seven parts, which cover preschool education, non-Russian language schools, trade and technical schools, methods for the improvement of the qualifications of Russian-language teachers, and the use of mass media for the teaching of the Russian language. Lithuanians are mainly concerned about the plan to introduce the Russian language into the kindergartens, the suggestions that students use Russian language in conversations among themselves as well as at home, and the ceaseless expansion of the Russian language and related themes in universities and institutes. Fears abound that the Lithuanian culture would become diluted and the family itself might be affected.

Underground Press Issued Erly Warnings on Russification

The documents exposing the new Russification campaign once more confirm the reliability of the Lithuanian underground press. Warnings about the new measures had appeared in such journals as **Alma Mater** (February 1979), **Aušra** (The Dawn, May 1979), and in the samizdat document "On the Conditions of Lithuanians in the Belorussian Republic". Excerpts from the recomendations to the Tashkent conference were previously published in the undergroud journal **Perspektyvos** (No. 10).

Soviet Leaders Confirm Russification Goals

The apprehensions of the Lithuanian people are further confirmed by statements of leading Soviet officials. In his message of greetings to the participants of the Tashkent conference, Brezhnev spoke of the emergence of a "new historic community — the Soviet people (among whom) the Russian language objectively plays an ever increasing role in the creation of communism and in the education of a new man". The first secretary of the Uzbek CP CC, Sh. Rashidov, a notorious champion of Russification, extolled the Russian tongue in his report as the "language of a giant nation that possesses very rich democratic and revolutionary traditions and an unsusually advanced culture". He said that the "role of the Russian language was expanding under mature socialism" and that this process was conditioned by the "flourishing and drawing closer of nations". Rashidov exulted about the first data of the 1979 all-Union census, which indicated that the number of "individuals of non-Russian nationalities who were considering Russian as their native tongue or as a second language was on the increase". M. Prokofyev, USSR Minister of Education, emphasized that a "harmonious system of studying a second language . . . must start in the pre-school age".

Lack of Information in U.S. on Soviet Nationalities

By a sad coincidence, the appeal of the Lithuanian underground concerning Russification might fall on uninformed ears. Many Americans still have a nebulous notion of the Soviet Union as a Russian "nation" with some "ethnic minorities" included. Even such distinguished newspapers as **The New York Times** are still mired in a muddled vocabulary and use such misleading terms as "non-ethnic Russians" in describing Soviet nationalities. The warnings on the new Russification campaign make it imperative that the American people become informed about the non-Russian nationalities in the Soviet Empire. The voice of the U.S. Government, media and organizations of concerned citizens must now be heard in response to the appeal on Russification.

THE "CHRONICLE" IS SEVEN YEARS OLD

March 19, 1979, marks the seventh anniversary since the founding of the Chronicle of the Catholic Church in Lithuania. "A small circulaition, lack of information, and the fear among the readers were difficult obstacles in its path. After several months, the KGB gets its hands on the Chronicle and criminal proceedings are initiated against this 'dangerous transgressor against the state'. Criminal case No. 345 is opened. Following their punitive expedition of November 1973, the KGB celebrated a triumph — the Chronicle was liquidated! And yet it did not die. Years passed, more information became available, more courage filled men's hearts, the readers' circle became wider. The Chronicle crossed the borders of the Fatherland and opened eyes of many".

"Today, the Chronicle is the nation's conscience, the voice of the fighting Church, and a cry for help that circles the whole world.

"The Chronicle could not exist without such individuals as Plumpa, Sadūnaitė, Lapienis and others, without the sacrifice of the noblest Lithuanians. Therefore, the Chronicle owes most gratitude to those who suffer behind barbed wire for their service to the word of truth.

"The Chronicle would be a feeble infant if not for hundreds of Lithuanians who risk their lives and collect news items with painstaking care, who disseminate and read those pages that are simple and yet suffused with suffering and heroism.

"The Chronicle is infinitely grateful to our brethren and sisters in the West, because without their painstaking toil, the word of truth would clash against the Iron Curtain and return as an echo, without having reached the world at large.

"Many ask, why is the Chronicle still alive? Why haven't the KGB strangled it during these seven years? The Chronicle is alive and will not die, because the Nation lives, because the hands cupped for prayer are alive".

The Editors of the Chronicle of the Catholic Church in Lithuania

LCA MEMBERS' DEATHS

Lodge 2. Aleksandra Gribauskas, 50 Birkett St., Carbondale, Pa. 18407. Died: May 31, 1979.

Lodge 90. Michael Yurick, River Bend Road, R.D. 3, Allentown, Pa. 18103. Died: May 23, 1979.

Lodge 67. Agota Zizminskas, 716 8th St., Racine, Wisc. Died: May 10, 1979. Buried: Holy Cross Cemetery, Racine, Wisc.

Lodge 41. Pijušas Sidabras, 6 Commonwealth Ave., Worcester, Mass. Died: February 27, 1979. Buried: March 2, 1979, Notre Dame Cemetery, Worcester, Mass.

Lodge 160. Rev. Jonas Kardauskas, 6336 S. Kilbourne Ave., Chicago, Ill. 60629. Died: June 16,1979. Buried: June 20, 1979, St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Lodge 183. Mrs. Mary Kasulis — Marė Kasiulienė, 76 Center St., Pittston, Pa. 18640. Died: June 26, 1979. Buried: June 29, 1979, St. Casimir's Cemetery, Pittston, Pa.

Lodge 176. Mrs. Elenora (Gudelis) Gober, 4834 Wegg, E. Chicago, Ind. 46312. Died: June 21, 1979. Buried: June 25, 1979, St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Lodge 27. Mrs. Kathryn Sakal, 128 Garfield Ave., Woodlyn, Pa., 19094. Died: June 18, 1979.

Continued on Page 8

District convention of the Knights of Lithuania in Scranton, Pa. Photo by Breeze

HAPPY ANNIVERSARY!

MR. AND MRS. PETER MACHINIST

Mr. and Mrs. Peter Machinist

Mr. and Mrs. Peter Machinist of 104 Bedford St., Forty Fort, celebrated their 45th wedding anniversary May 30.

Mrs. Machinist is the former Veronica Stankevich.

The couple was married May 30, 1934, by the late Msgr. John F. Boll in St. Ann's Church, Luzerne.

Their attendants were Mary Noyallis Braig and Edward Machinist.

The couple has operated Pete's Market in Forty Fort for 30 years.

Mr. and Mrs. Machinist have two children, Joseph, Illinois, and Rosalie Pineno of New Jersey.

They also have six grandchildren.

Member of L.R.C.A. Lodge 28 in Luzerne, Pa., of which Mr. Machinist's sister Tillie, is Secretary. Mr. Machinist's father, the late Michael Motiejūnas, was a charter member of the L.R.C.A.

MR. AND MRS. PETER ZEKAS

Mr. and Mrs. Peter Zekas

Mr. and Mrs. Peter Zekas, 147 W. Pettebone St., Forty Fort, celebrated their 45th wedding anniversary June 30.

They were married in Holy Trinity Lithuanian Church, Wilkes-Barre, by the late Rev. Victor J. Kupstas. Attendants were Nellie Balchus Solinis, Ann Norkunas, the late Ann Shemanski, Frank Norkunas, Frank Shemanski and the late Joseph Kalaidus.

The couple has two children: Joan, supervisor of social work in pediatrics at West Penn Hospital, Pittsburgh; Gerald, with the Defense Supply Agency, Philadelphia. He is also a lieutenant commander in the United States Naval Reserve. They also have three grandchildren, Cheryl Ann, Cynthia Lynn and Caryn Marie Zekas.

Mrs. Zekas is the former Nell Norkunas, daughter of the late John and Rose Norkunas. She is employed at the Boston Store. Mr. Zekas is the son of the late Julius and Mary Zekas. He has been associated with the W.L. Rawleigh Company for more than 40 years.

MR. AND MRS. ANTHONY J. MESKAUSKAS

Mr. and Mrs. Anthony J. Meskauskas

Mr. and Mrs. Anthony J. Meskauskas, 110 Wells St., Scranton, Pa., recently celebrated their 25th wedding anniversary.

They were married June 26, 1954 in St. Joseph's Church by Rev. Michael Ozalas. Their attendants were Mrs. Irene (Sausiūnas Santarelli and Edward Tamošaitis.

They have two children, Jean, employed in the business office of Moses Taylor Hospital, and Michael, stationed with the U.S. Navy at Norfolk, Va.

Mrs. Meskauskas is the former Helen Aboyas. Mr. Meskauskas is a retired employee of Tobyhanna Army Depot. He is employed as a security guard at Leslie Fay Fashions; and is Treasurer for the L.R.C.A. 5th district of Lackawanna and Luzerne Counties.

CONNECTICUT APSKRITIES SUSIRINKIMAS

Hartford, Conn., Švč. Trejybės parapijos salėj birželio 10 įvyko metinis Lietuvių Katalikų Susivienijimo Connecticuto apskrities susirinkimas. Dalyvavo arti 50 delegatų ir svečių.

Susirinkimą atidarė apskrities pirmininkas Juozas Grinius ir pakvietė vicepirmininką Joną Bernetsky vadovauti posėdžiui. Elžbieta Veturis užėmė raštininkės vietą.

Šiame susirinkime turėjom ir svečių: atsilankė Pranas Katilius, mūsų Susivienijimo centro sekretorius ir egz. direktorius, su žmona Pranciška iš Scranton, Pa., taip pat Francis Kazakavičius su žmona iš Bloomfield, Conn.

Mandatų komisijon išrinkta Alvera Balanda ir Ona Bernetsky. Delegatai užsiregistravo iš Waterburio 11 ir 91 kuopų ir iš Hartfordo 89 kuopos.

Buvo išklausyta apskrities valdybos narių ir dalyvaujančių kuopų atstovų pranešimai.

Mūsų Susivienijimo centro sekretorius Pranas Katilius pasveikino delegatus nuo savęs ir centro štabo vardu. Jis painformavo apie centro veikimą, apie stiprų mūsų Susivienijimo finansinį stovį. P. Katilius ypač susirūpinęs naujų narių suradimu ir ragino, kad visi atstovai imtųsi iniciatyvos prirašyti naujų narių į Susivienijimą. P. Katilius taip pat atsakinėjo į delegatų klausimus. Tarp kitko sekretorius Katilius ragino rekomenduoti jaunuolius stipendijom dėl kitų metų.

Posėdy kilo svarbus klausimas: ar panaikinti Connecticut apskritį, ar palaikyti. Kai kurios kuopos, kaip New Haven, New Britain, Ansonia, Bridgeport nesiunčia atstovų į apskrities suvažiavimus. Po diskusijų vieningai sutarta palaikyti Connecticut apskritį ir mėginti atgaivinti prisnūdusias Connecticut kuopas, kad ir jos įsijungtų į bendrą veiklą.

Apskrities pirmininkas Juozas Grinius sukalbėjo maldą už mirusius narius, prel. Joną Baltusevičių, Matą Zujų ir Viktorą Veturis.

Išrinkta nauja Connecticut apskrities valdyba: pirm. Jonas Burnetskas, vicepirm. Alvera Balanda, protokolo sekr. Juozas Grinius, ižd. Ona Bernetsky, iždo globėjai Blaise Sitkus ir Stasys Baltauskas.

Susirinkimai pramatoma kviesti kartą metuose. Kitas Connecticut apskrities susirinkimas bus 1980 birželio 1 Waterbury, Conn.

Po susirinkimo dalyviai buvo pavaišinti skania vakariene, kurią pagamino ponios Grinienė ir Batauskienė. Trumpas kalbas pasakė Pranas Katilius, Pranciška Katilienė, Jonas Burneckas, Alvera Balanda, Juozas Grinius, Ona Bernetsky, Blaise Sitkus, Stasys Baltauskas, Elžbieta Veturis, Stasys Srupšas, Albinas Arman, Stanley Srupšas, Teodora Kripas, Mildred Cusick ir Francis Cusick.

T. D.

LCA MEMBER'S DEATHS

Continued From Page 7

(Wife of Augustinas Sakal, Secretary of Lodge 27).

Lodge 2. Juozas Banonis, 427 Susquehanna St., Forest City, Pa. 18421. Died: June 30, 1979.

Lodge 209. Katarina Kadišienė — Katherine Kodish, 48 Krych St., Kingston, Pa., 18704. Died: July 11, 1979. Buried: July 14, 1979, St. Mary's Annunciation Cemetery, Pringle, Pa.

Lodge 111. Vytautas Paulauskas, 133 Cherry St., Plymouth, Pa. 18651. Died: July 13, 1979. Buried: July 17, 1979, St. Casimir's Cemetery, Muhlenburg, Pa. (Former member of LCA Board of Directors).

Lodge 116. Marė Savickienė — Mary Savage, 44 Mąher Ave., Hamden, Conn. 06518. Died: July 4, 1979. Buried: July 7, 1979, St. Lawrence Cemetery, W. Haven, Conn.

Lodge 270. Victor Čižauskas, 2 Fairview Ave., Binghamton, N.Y. 13904. Died: April 25, 1979.

Lodge 163. Frank Sutkus, 6612 S. Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Died: July 6, 1979. Buried: July 10, 1979, St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Lodge 87. Mrs. Eleanor Grejda, 3823 Evergreen Road, Pittsburgh, Pa. 15214. Died: July 11, 1979.

Lodge 12. Mrs. Helen Linkus, 36 Mitchell Ave., New Bruswick, N.J. 08901. Died: July 25, 1979. Buried: July 28, 1979, St. Michael's Cemetery, Shamokin, Pa.

Lodge 48. Mrs. Marcella Kelpšas, 1349 So. 49th Court, Cicero, Ill. 60650. Died: July 21, 1979. Buried: July 24, 1979, St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Lodge 209. Marė Subačienė Subach, 11 Thomas Lane, Kingston, Pa. 18704. Died: July 29, 1979.

Lodge 263. Vincent Wolchesky, 542 E. First St., Hazleton Pa. 18201. Died: August 18, 1979. Buried: August 21, 1979 Calvary Cemetery, Drums, Pa.

Lodge 89. Albin A. Arman, 38 Marion St., Newington, Conn. 06106. Died: August 22, 1979. Buried: August 25, 1979 St. Mary's Cemetery, New Britain, Conn.

OBITUARY

Mrs. Mary Kasulis

Mrs. Mary Kasulis, 83, of 76 Center St., Pittston, died on June 26 at Pittston Hospital, where she had been a patient for four weeks.

The former Mary Yurgalonis, she was born in Lithuania and for the past 65 years resided in Pittston. She was a member of St. Casimir's Church, Pittston. Her husband George died in 1950.

She is survived by a son, George, Scotch Plains, N.J; sister Mrs. Veronica June, Dearborn, Mich.; three sisters in Lithuania, and three grandchildren.

She was a member of L.R.C.A. Lodge 183.

Mrs. Katherine Kodish

Mrs. Katherine Kodish, 48 Krych St., Kingston, died on July 11 evening at her home.

Born in Lithuania, she was the former Katherine Bocius. She resided in Kingston for the past 68 years and was a member of St. Mary's Annunciation Church and of L.R.C.A. Lodge 209.

Survining are a daughter, Mrs. Irene Mozur, Calhoun, Ga.; sister, Rose, Lithuania; eight grandchildren; two great-grandchildren.

Vytautas Paulauskas

Vytautas Paulauskas, 65, of 133 Cherry St., Plymouth, Pa., was pronounced dead on arrival on July 13 at the Nesbitt Hospital, Kingston.

Born Aug. 23, 1913 in Lithuania, he resided in France before coming to the United States in 1952. He was a veteran in the Lithuanian army, serving in World War II. He was previously employed as a service station attendant in Forty Fort. He was a member of St. Casimir's Church, Lynwood, Hanover Township. He was a member of L.R.C.A. Lodge 111, the Amvets Post 59, Hanover Township, American Legion, The Tauras Club, Wilkes-Barre, Lithuanian Citizens Club, and the Holy Name Society of St. Casimir's.

Surviving are his wife, the former Donna Cherzinskes, son Vito, Plynouth; daughter Mrs. Sally Rash, Exeter; six grandchildren; three sisters and one brother in Lithuania.

A son, Donald, preceeded him in death.

Albert Baranousky

Albert Baranousky, 45-33 202nd St., Bayside, N.Y., died on July 29 at his home.

Born in Bridgeport, C , he was a son of the late Dominick and Mary Kairukstis Baranousky. He resided in New York most of his life. He was a retired Con Edison employee. He was a member of St. Kevin's Church, Flushing, Queens, N.Y.

Surviving are his wife, the former Dorothy Walkavage, formerly of Pittston; daughters, Mrs. George Josberger, Syosset, N.Y.; Mrs. Kenneth Mackin, Fresh Meadows, N.Y.; one granddaughter; brother, Paul, Chicago,Ill.; sisters, Mrs. Emma Kelly, Brooklyn, N.Y.; Mrs. Eleanor McNabor, Clifton, N.J.

The deceased Albert Baranousky is a brother-in-law of Rosanne Walkavage, an employee at the Home Office of the Lithuanian Roman Catholic Alliance.

NAUJI GYDYTOJAI

— **Gintaras E. Degėsys** iš Clevelando, dr. Danieliaus ir Romos Degėsių sūnus, birželio mėnesį baigė Cincinnati medicinos kolegiją, gaudamas medicinos daktaro laipsnį. Stažą atliks Northwestern universiteto ligoninėje, Chicagoje. Žada specializuotis radiologijoje. Jaunojo gydytojo tėvas yra Susivienijimo Lietuvių Amerikoje gydytojas-kvotėjas.

— **Viktoras A. Klimas** iš Clevelando, Broniaus ir Aleksandros Klimų sūnus, birželio mėnesį baigė medicinos mokslus Columbus mieste, Ohio, gaudamas medicinos daktaro laipsnį. Stažuojasi Clevelando klinikose. Ruošiasi būti vidaus ligų specialistas.

— **Kastytis C. Karvelis,** dr. Kazio ir Elenos Karvelių sūnus iš Detroito, birželio 3 baigė Wayne valst. universiteto medicinos mokyklą, įsigydamas medicinos daktaro laipsnį. Stažuosis karo laivyno ligoninėje Porthsmouth, Virginijoje.

— **Romualdas Brizgys,** Emilijos ir Petro Brizgių iš Hickory Hills, Ill., sūnus, baigė North-western universiteto medicinos mokyklą birželio 16. Stažuojasi Lettermany Army Medical Center, San Francisco mieste, Calif. Tą pačią dieną Chicagoje teisės mokslus baigė ir Romualdo brolis **Vincas Brizgys.**

— **Augusta Šaulytė** iš Chicagos, dr. Augustos ir dr. Vacio Šaulių duktė, šiemet baigusi mediciną, rezidentės praktiką atlieka vienoje ligoninėje Buffalo, N.Y.

— **Linas Vaitkus,** dr. V. ir D. Vaitkų iš Worcester, Mass., sūnus, baigė Bostono universiteto medicinos mokyklą. Jo žmona Živilė (Kliorytė) studijuoja odontologiją Clevelande.

— **Andrius A. Kiršonis,** Aleksandro ir M. Kiršonių sūnus iš Los Angeles, Calif., baigė Michigano univ. medicinos mokyklą ir dabar dirba vienoje Los Angeles ligoninėje.

"Garse" galima įsigyti šias knygas
(Lietuvių ir anglų kalbomis)

Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00

Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina $8.00

Anglų — Lietuvių Kalbų Žydynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina $8.00

Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina $10.00

Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina $4.00

Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina $2.00

Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina $3.50

Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail Telesforas Valius. Kaina $4.00

Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina $4.00

The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Supression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... $2.00

Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley $6.00

The Brothers Domeika, a novel,Liudas Dovydėnas; translated by Milton Stark $6.00

Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas $9,00

Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadūnaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliauda. Kaina $2.00

Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliauda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Čižiūnas and J. Žemkalnis $5.00

"Garso" Administracija

P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703